

Hasbjerggaard
Hasbjergvej 39
4760 Vordingborg

§ 12 godkendelse

Udgivet af Vordingborg Kommune
2012

Udarbejdet af: Line Brandt Dissing

Vordingborg Kommune
Valdemarsgade 43
4760 Vordingborg
Tlf. 55 36 36 36
www.vordingborg.dk

Stamoplysninger

Virksomhedens navn:	Hasbjerggaard
Virksomhedens placering	Hasbjergvej 39, 4760 Vordingborg
Virksomhedens art	Svineproduktion
Virksomhedsejer	Anders Tærsker Madsen
Matr. nr. og ejerlav	15 a Sværdborg By, Sværdborg 12 a Sværdborg By, Sværdborg 12b Sværdborg By, Sværdborg 11b Sværdborg By, Sværdborg 4c Sværdborg By, Sværdborg 4i Neble By, Sværdborg 7a Neble By, Sværdborg 7b Neble By, Sværdborg 7c Neble By, Sværdborg 11b Neble By, Sværdborg 12 a Sværdborg By, Sværdborg 12b Sværdborg By, Sværdborg
CVR nr.	25236416
Ejendomsnummer	3900021868
CHR nr.	62984
Godkendelsesdato	1. oktober 2012
Tilsynsmyndighed	Vordingborg Kommune

Resume og samlet vurdering.

Anders Tærsker Madsen har ansøgt om en miljøgodkendelse i henhold til husdyrlovens¹ § 12 for sin ejendom, Hasbjergvej 39, 4760 Vordingborg.

Besætningen ønskes udvidet fra den nuværende produktion af 615 årssøer, 15.000 smågrise (7-30 kg), 400 slagtesvin (30-100 kg) og 360 polte (50 – 100 kg) til 710 årssøer, 24.500 smågrise (7-32 kg), 500 slagtesvin (32-107 kg), 300 polte (60-107 kg), 7 heste (300-500 kg) og 5 geder svarende til en udvidelse fra 230 dyreenheder (DE) til 310,3 DE.

I forbindelse med udvidelsen opføres der en ny gyllebeholder, en ny kornsilo samt et halmfyrr. Ansøger ejer selv 260 ha. Det samlede udspretningsareal er på 261 ha. Der foreligger gylleaftaler for 108 ha.

Samlet vurdering

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Vordingborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 12.03.2012

Vordingborg Kommune har vurderet, at der kan meddeles miljøgodkendelse til den ansøgte ændring af dyreholdet samt udvidelsen af svinebesætningen på Hasbjergvej 39, 4760 Vordingborg i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i it-ansøgningsskemaet version 3 fra 04.07.2012, samt efterfølgende beregninger og supplerende oplysninger. Godkendelsen er betinget af særlige vilkår for en række områder.

---

¹ LBK nr. 1486 af 04.12.09 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

1. Indholdsfortegnelse

1. Indholdsfortegnelse	5
2. Generelle forhold	6
3. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	9
3.1 Bygge og beskyttelseslinier, fredninger mv.	9
3.2 Placering i landskabet	10
4. Husdyrhold og staldindretning	12
4.1 Husdyrholdets størrelse og sammensætning	12
4.2 Staldindretning	13
4.3 Ventilation	13
4.4 Ressourcer	13
4.5 Kemikalier	15
4.6 Spildevand herunder regnvand	15
4.7 Affald	16
4.8 Fodring	17
4.9 Driftsforstyrrelser og Uheld	18
5. Gødningstyper, opbevaring og håndtering	19
5.1 Gødningstyper og mængder	19
5.2 Opbevaringsanlæg	20
5.3 Nitrat	22
5.3 Fosfor	22
6. Forurening og gener fra husdyrbruget	23
6.1 Lugt	23
6.2 Støj	24
6.3 Transport	25
6.4 Lys	27
6.5 Ammoniak	27
6.6 Skadedyr	29
6.7 Støv fra anlæg og maskiner	30
7. Udspretningsarealerne	30
7.1 Beskrivelse af arealerne	30
8. Påvirkning af naturen omkring	32
8.1 Beskyttede naturtyper	32
8.2 Bilag IV arter	33
8.3 Nitrat til grundvand	34
8.4 Kystlandet Avnø Fjord	34
8.5 Vandløb	35
9. Bedste tilgængelige teknik (BAT)	37
9.1 BAT niveau i Vordingborg Kommune	37
9.2 Til- og Fravalg af BAT – staldsystemer (ansøgers vurdering)	38
9.3 Staldsystemer	40
9.4 Ressourcer	41
9.5 Gødningsopbevaring	43
9.6 Udbringning af husdyrgødning	44
9.7 Foderstrategi	45
9.8 Management	46
9.9 Samlet vurdering af BAT	47
10. Egenkontrol	48
11. Alternative løsninger og 0-alternativet	48
12. Husdyrbrugets ophør	49
Bilag 1. Beplantningsplan	50
Bilag 2. Situationsplan	51
Bilag 3. Kort over transportveje	52
Bilag 4. Natura 2000 område samt udspretningsarealerne	53
Bilag 5. Kort over bufferzoner omkring § 7 områder	54
Bilag 6. Kort over målsatte vandløb	55
Bilag 7. Kort over § 3 naturområder	56
Bilag 8. Kort over kystplande udspretningsarealerne afvander til	57
Bilag 9. Kort over Nitratklasser	58
Bilag 10. Kort over fosforklasser	59
Bilag 11. Kort over drikkevandsinteresser i området	60
Bilag 12. Beredskabsplan	62

2. Generelle forhold

I dette kapitel beskrives en række juridiske forhold ved godkendelsen, såsom husdyrholdets størrelse, gyldighed og retsbeskyttelse.

Offentlighed

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været annonceret i Sydsjællands Tidende som er en gratis husstandsomdelt lokalavis som dækker hele kommunen. Annoncering om modtagelse af ansøgningen blev annonceret den 21. marts 2012 med frist til den 19. april 2012 til at fremkomme med bemærkninger. Der blev tillige annonceret på kommunens hjemmeside.

Den 8. august 2012 forelå der et udkast til miljøgodkendelse som har været 6 uger i offentlig høring.

Offentlighedsfasen har ikke givet anledning til bemærkninger fra naboer. Kun landmandens konsulent har indsendt en række bemærkninger som hovedsageligt er rettelser til de faktuelle oplysninger.

Meddelelse om godkendelse

På grundlag af de foreliggende oplysninger meddeler Vordingborg Kommune godkendelse til udvidelsen og ændringen af svinebedriften på de vilkår som fremgår af denne godkendelse. Det er endvidere Vordingborg Kommunes samlede vurdering, at miljøgodkendelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Bedriften skal ud over denne miljøgodkendelse også leve op til de enhver tid gældende love og bekendtgørelse for landbrug. Dette gælder også selvom reglerne kan være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Meddelelsespligt – anlæg, arealer og ejerforhold

Såfremt der foretages ændringer på bedriften, skal kommunen orienteres, og foretage vurdering af om eventuelle ændringer, skal udløse krav om et tillæg til miljøgodkendelsen. Udskiftning af arealer skal anmeldes til kommunen. Udskiftning af arealer indenfor samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemandsarealer) kan ske uden en godkendelse såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare end de hidtil anvendte, jf. § 15 i husdyrbekendtgørelsen².

Gyldighed, retsbeskyttelse og revurdering

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er 1. oktober 2020. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i husdyrloven.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10 år, tages op til revurdering jf. § 17 i husdyrbekendtgørelsen¹. Den første revurdering skal dog foretages efter 8 år, dvs. i 2020.

Det skal bemærkes, at Vordingborg Kommune altid kan ændre vilkårene for bedriftens egenkontrol.

Hvis den meddelte godkendelse ikke har været udnyttet helt eller delvist i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet. Fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

---

² Bekendtgørelse nr. 294 af 31.03.2009 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.

Sagens akter:

Følgende sagsakter er indgået i sagen:

Ansøgning om miljøgodkendelse skema 32874 version 3

Andet supplerende materiale

Afgørelsen er sendt til

Ansøger, Anders Tærsker Madsen, Hasbjergvej 39, 4760 Vordingborg

Kopi af afgørelsen er sendt til:**Konsulent:**

Gefion, att. Heidi Ledskov, Fulbyvej 15, Sorø, hsl@gefion.nu

Klageberettigede organisationer mv.

Statens Miljøcenter, Nykøbing, Parkvej 37, 4800 Nykøbing F. post@nyk.mim.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 Kbh. K. DN@DN.dk

Naturstyrelsen

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, husdyr@ecocouncil.dk

Sundhedsstyrelsen, Islands Brygge 67, 2300 København S, sst@sst.dk

Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia, mail@dkfisk.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup,

nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaagade 1, 7100 Vejle, jkt@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk

Friluftsrådet, v. Terkel Jakobsen, Nellikevej 4, 4930 Maribo, jakobsen.terkel@gmail.com

DOF Storstrøm, V/ Michael Thelander, vordingborg@dof.dk

DN, Vordingborg afd. v/ Martin Vestergaard, Svinøvej 23, 4750 Lundby, Vordingborg@dn.dk

Naboer:

Kai Henrik Jakobsen, Hasbjergvej 34, 4760 Vordingborg

Peter Michael Andersen, Hasbjergvej 53, 4750 Lundby

Vibeke og Hans-Erik Philip, Hasbjergvej 58, 4750 Lundby

Ejere af forpagtede arealer.

Hans Oluf Petersen, Hasbjergvej 67, 4760 Vordingborg

Ejere af aftalearealer.

Jens Jakob Jensen, Hasbjergvej 4, 4760 Vordingborg

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til reglerne i husdyrloven. Ansøgningen vil tillige blive vurderet i forhold til habitatdirektivet³

Klagevejledning og offentliggørelse

Afgørelsen kan i henhold til husdyrlovens⁴ § 84 påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klageberettiget er diverse organisationer, naboer samt enhver, der har individuel væsentlig interesse i sagens udfald.

Skriftlig klage sendes til Vordingborg Kommune, Valdemarsgade 43, 4760 Vordingborg. Klagen skal være modtaget af kommunen inden 4 uger efter at afgørelsen er offentliggjort. Offentliggørelse vil ske den 10. oktober 2012 Sydsjællands Tidende samt på Vordingborg Kommunes hjemmeside. Klagefristen er 4 uger efter offentliggørelsen, altså den 8. november 2012.

Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet med de evt. bemærkninger, klagen giver anledning til, og vedlægger sagens akter.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Gebyret tilbagebetales til klager hvis han/hun får helt eller delvis medhold i klage.

Et evt. søgsmål til domstolene skal være anlagt inden 6 måneder fra modtagelsen af denne afgørelse.

Med venlig hilsen

Line Brandt Dissing

Vilkår for generelle forhold

---

³ Bekendtgørelse nr. 408 af 01.05.07 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder.

⁴ LBK-635 af 7. juli 2010 om vandforsyning

- 2.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsskema 32874, version 3 og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.

3. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

I dette kapitel beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinier, fredning m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet med hensyn til landskabelige værdier.

3.1 Bygge og beskyttelseslinier, fredninger mv.

Tabel 1. Generelle afstandskrav

	Afstand fra anlægget	Lovkrav (minimum)
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	> 25 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	> 400 m	50 m
Vandløb/søer	230 m	15 m
Nærmeste drænbrønd	Ca. 10 m*	15 m
Nærmeste offentlig vej	200 m	15 m
Levnedsvirksomhed	Ukendt	25 m
Beboelse på samme ejendom (målt fra ny stald)	> 30 m	15 m
Naboskel	230 m	30 m
Nærmeste nabobeboelse	400 m	50 m
Samlet bebyggelse, Sværdborg	870 m	-

* Brønden er hævet, så der er ikke risiko for at der løber overfaldevand ned i brønden. Der er givet dispensation til dette.

En situationsplan / beplantningsplan ses over ejendommen kan ses på bilag 1 og 2.

Tabel 2. Afstande til beskyttede områder

	Afstande / Bemærkninger
Skovrejsningsområder	920 m mod nord
Fredede fortidsminder inkl. beskyttelseszone	2500 m til Rundhøj
Kirkeomgivelser	1.000 m til Sværdborg kirke
Områder med landskabelig værdi/særlig følsomme landbrugsområder	> 2000 m
Rekreative interesseområde	> 2.000 m
Kystnærhedszonen	1300 m
Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.	2200 m
Økologiske forbindelser	Ligger lige i kanten af økologisk forbindelse
Beskyttede jord og stendiger	> 500 meter

Vurdering

Der er for nogle fortidsminder en beskyttelseszone på 100 m hvor der ikke må bygges. Forholdet reguleres af naturbeskyttelsesloven⁵. Afstanden til kirkebyggelinier og andre beskyttelseslinier herunder fortidsminder er overholdt med god margin for landbrugsbyggeriet.

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24.09.09 af lov om naturbeskyttelse.

Almindelig landbrugsdrift er imidlertid undtaget for afstandskravene men der må naturligvis ikke ske beskadigelse af fortidsminder herunder jord og stendiger.

3.2 Placering i landskabet.

Beliggenhed

Ca. 8 km nord for Vordingborg ligger landsbyen Sværdborg ved den nord-sydgående jernbane mellem Vordingborg og Lundby Stationsby. Ca. 1,5 km SV for landsbyen ligger den fritliggende Hasbjerggård, der oprindeligt er udflyttet ved blokudskiftning fra Sværdborg og ligger som den sydvestligste gård i ejerlavet. Hasbjergvej forbinder Sværdborg til hovedvejen Næstvedvej ca. 1,5 km syd for ejendommen.

Landskabskarakter

Hasbjerggård ligger i et intensivt udnyttet jordbrugslandskab med spredte gårde, som opleves som meget åbent. Fra den nord-syd-gående Hasbjergvej, der ligger på et lokalt højdedrag, er der en storslået udsigt både mod "bjergene" mod øst (Kulsbjerge op til 107 moh) og over den vidtstrakte, afvandede og opdyrkede Køng Mose mod vest.

Sværdborg "putter sig" i landskabet ved Køng Å, og kirketårnet og beplantningerne omkring byens huse og gårde opleves som en ø i det ellers åbne og vindudsatte landskab. Landskabet fremstår på sin vis ret øde og uden megen bebyggelse, og området præges herudover af tekniske anlæg i form af det nord-sydgående jernbanetracé (der ligesom Køng Mose udgør en fysisk barriere for øst-vestgående færdsel i området), af et nord-sydgående højspændingstracé, der går direkte vest for Hasbjerggårds bygninger og af vindmøller i Køng Mose.

I mark- og ejendomsskel er der flere steder nyere læhegnsbeplantninger, men set fra Hasbjerggård/Hasbjergvej fremstår disse nærmest blot som hækplantninger omkring ejendommen pga. landskabets store skala og Hasbjerggårds forholdsvis høje beliggenhed.

Hasbjerggård afgrænses mod vest og mod nord af Køng Å (afvandingskanal), mod øst af Hasbjergvej og mod syd med markskel til naboejendommen – ejerlavskellet er ikke længere synligt i landskabet.

Naturgrundlag

Gennem Sydsjælland stod ved sidste istid en markant israndslinie, som har skabt den skarpe grænse mellem det stærkt kuperede øst-sydsjælland og de smeltevandsskabte næsten helt flade arealer i den vestlige del af Sydsjælland, som Sværdborg ligger midt i.

Ca. 4 km foran/vest for israndslinien ligger den i nord-syd-retning vidtstrakte Køng Mose, der er afvandet og opdyrket. Midt mellem disse så markante landskabselementer ligger Hasbjerggård i ca. kote 8 moh og Hasbjergvej på en lokal højderyg bestående af to bakker i op til ca. 10-13 moh

På disse bakkedrag ligger enkelte udflyttede gårde, dels fra Sværdborg, dels fra Kastelev mod syd.

Hovedafvandingen fra Køng Mose, Køng Å, udgør Hasbjerggårds vestlige og nordlige ejendomsskel. Umiddelbart langs åen må der ikke plantes, men mod vest er der etableret "indre hegn" i markskel ca. 100 meter fra selve åen.

Ud over åen er der ingen beskyttet natur eller fortidsminder på ejendommen, ligesom tidligere skel/diger er borte.

Nybyggeri/drifsanlæg

Der planlægges etableret et nyt halmfyret ved markvejen mod nord. Halmfyret vil sammen med eksisterende gyllebeholdere danne en "port", der formidler overgangen mellem den samlede bygningssmasse og markerne/landskabet.

Der planlægges en ekstra gyllebeholder "bag" de to eksisterende. Den ny gyllebeholder vil kun lokalt være synlig. Der planlægges en ny silo ved siden af den eksisterende vest for staldene. De sølvfarvede aluminiumsbeklædte siloer er højere end staldbygningerne og vil derfor være synlige fra Hasbjergvej

De valgte placeringer af de nye anlæg virker logiske i forhold til driften og ejendommens bebyggede arealer vil fortsat opleves som et samlet hele.

På baggrund af det fremsendte projektmateriale skal der af landskabelige hensyn således stilles følgende vilkår:

Vilkår

- 3.1 Langs Hasbjergvej, fra indkørslen til ejendommen og ca. 175 m mod nord til det bratte sving på Hasbjergvej, skal der etableres et beplantningsbælte i form af et min. 3-rækket læhegn af blandede, hjemmehørende arter af træer og buske. Beplantningen skal stoppe i lige linie udfør vejkant efter knækket og være ensartet på hele strækningen.

Vurdering

Formålet med beplantningen er at etablere en vejtræsbeplantning (ikke nødvendigvis skærmende), som er karaktergivende i det åbne landskab og som samtidig har til formål at flytte forbigående opmærksomhed fra driftsbygningerne til vejens forløb, hvilket vurderes at være væsentligt her hvor vejen slår et drastisk knæk.

Vejtræerne – som kan være røn, eg, lind, kastanie eller andre løvtræer efter eget valg (helst samme art blivende træer plantet med 4-8 meters mellemrum) - gives de bedste etableringsvilkår ved at vokse op i læ og uden påvirkning af for nærgående kørsel med store maskiner ved at blive etableret som del af en læhegnplantning med fodpose (yderrækker) af blandede buske og med ammetræer (f.eks. el, lærk, kirsebær) indimellem.

Der udtyndes ved rydning af ammetræerne og evt. buske efterhånden som de begynder at "trykke" de blivende træer.

Beplantningen etableres med en afstand af 6 meter fra vejkant til blivende træer af hensyn til trafiksikkerhed. Der må gerne stå buske nærmere end de 6 meter fra vejkant. Af hensyn til trafiksikkerheden skal de blivende træer stå mindst 8 meter fra svinget, dvs., at det kun må være buske og småtræer der når hen til svinget.

Der må gerne være beplantning nærmere end 6 meter til vej, så længe stammediameteren er under 10 cm i 40 cm's højde.

Der må efterfølgende ikke foretages dybdegående jordbehandling i en afstand af min. 4 meter fra de blivende træer. Der må foretages alm. pløjning.

Med i denne vurdering er, at det er nødvendigt at stille vilkår til den eksisterende bebyggelse ved første godkendelse under husdyrloven. Det vil ikke senere være muligt at stille vilkår til skærmning af allerede godkendt, i henhold til husdyrloven, byggeri

4. Husdyrhold og staldindretning

I dette afsnit beskrives husdyrholdets størrelse og sammensætning. Desuden gives en beskrivelse af staldindretningen på husdyrbruget og det samlede anlæg.

4.1 Husdyrholdets størrelse og sammensætning

Der ønskes en produktion på 710 årssøer, 24.500 smågrise (7-32 kg), 500 slagtesvin (32-107 kg), 300 polte (60-107 kg), 7 heste (300-500 kg) og 5 geder svarende til en udvidelse fra 230 dyreenheder (DE) til 310,3 DE.

Der vil være naturlig variation i antallet af dyr, men de maksimale belægninger er givet i vilkår 4.1.

Vurdering

Det vurderes at produktionen med de stillede vilkår ikke vil overstige det tilladte. Det vurderes vigtigt at der ses på gennemsnittet over et år, da alle beregninger (lugt og ammoniak) er lavet ud fra ansøgt produktion. Hvis den er væsentlig større det ene år frem for det andet, vil der ske en større ammoniakpåvirkning af naturen, der ikke er vurderet. Ligeledes vil der være forskel på lugtgenen fra år til år. Det vil ikke kunne accepteres.

Vilkår

4.1 Produktionens maksimale omfang og sammensætning:

Produktion	Staldsystem	Antal dyr	Antal DE
Søer (løbe-/drægtighedsstald)	Løsgående	710 årssøer	115,61
710 Søer (farestald)	Delvist fast gulv	710 årssøer	49,90
Smågrise – 7,2 kg – 32 kg	Delvist fast gulv	24.500	122
Slagtesvin (32-107)	25-50 % fast gulv	500	13,89
Polte (60-107 kg)*	50-75 % fast gulv	300	5,79
Heste	(300-500 kg)	7	2,41
Geder		5	0,71
I alt			310,31

*Polte indkøbes ved 60 kg.

4.2 Afgangsvægten for smågrise kan variere. Dog skal afgangsvægten betragtes som et gennemsnit over et år (gødningsår) være maks. 32 kg.

4.3 Antallet af søer kan overstige det tilladte med max. 20 søer på en enkelt dag, så længe der ikke er mere end 710 årssøer set på en periode på 1 år (gødningsår).

- 4.4 Husdyrbruget skal føre registreringer over produktionen på husdyrbruget. Registreringerne kan bestå af slagteriafregninger, udskrifter fra E-kontroller eller lignende og skal gemmes i mindst 5 år.

4.2 Staldindretning

Beskrivelse af staldafsnittene er foretaget i afsnit 8.2 om BAT.

4.3 Ventilation

Ventilationssystemet reguleres efter den aktuelle belægning. Der udføres en jævnlig rengøring (ved hvert holdskifte) og tilsyn af ventilationskanaler og ventilator, herved fjernes snavs mv. som kan yde modstand og forøge strømforbruget. Der gennemføres regelmæssig kontrol af temperatur- og luftfugtighedsfølernes indstilling og nøjagtighed.

Der er tale om diffus ventilation i staldafsnittene til smågrise, polte, slagtesvin og i farestalden. I drægtighedsstald og løbeafdeling er der vægventiler.

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der BAT når der etableres (delvis) lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperatur styring der sikrer temperaturkontrol og minimums-ventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Der er et maksimalt udluftningsbehov på ca. 40 m³/smågris og 100 m³/so.

Vurdering

For at anlægget altid skal køre efter hensigten, er det vigtigt at det vedligeholdes og repareres i fornødent omfang og der stilles derfor vilkår, som sikrer at driften af anlægget varetages på en måde, så anlægget fungerer optimalt. Ellers vurderes det, at det er BAT i eksisterende stalde at bibeholde den ventilation, der er i staldene.

Vilkår

- 4.5 Ventilationsanlægget skal mindst 1 gang årligt efterses af et ventilationsfirma så optimal drift sikres. Dokumentation for dette skal være i miljømappen i mindst 5 år.

4.4 Ressourcer

Tabel 4.2 Forbrug af ressourcer

Ressource	Nudrift	Ansøgt	Opbevaring (f.eks. tanktype, bygning eller indretning)
Totale elforbrug	Ca. 250.000 kWh (oplyst af ejer)	Ca. 300.000 kWh (vurderet)	/
Fyringsolie til stuehus	2.500 liter	0 liter	2.500 liter overjordisk olietank i laden og 4.000 liter overjordisk olietank i mellembygning. Det forventes, at der skiftes til halmfyring i foråret 2012.
Fyringsolie til stald	42.500 liter	0 liter	
Diesel	16.000 liter	16.000 liter	Opbevares i dieseltank

Energi

Elektricitet anvendes til foderanlæg, ventilation samt belysning i stalde, kontor og i beboelse. Bedriftens årlige energiforbrug er i øjeblikket ca. 250.000 kWh pr år. Det årlige energiforbrug ved en udvidelse af driften er estimeret til 300.000 kWh. El aflæses automatisk hvert kvartal. Se nærmere under afsnittet om BAT.

Diesel

Ejendommens markdrift ændres ikke med denne godkendelse og forbruget forventes derfor uændret.

Der forefindes 2 olietanke. Én på 2.500 liter fra 1987 i laden, og én på 4.000 liter fra 2004 i mellembygningen mellem de 2 store stalde.

Vand

Stalden forsynes med vand fra Lundby Vandværk. Bedriftens årlige vandforbrug, forventes at stige fra ca. 7.000 m³ til 9.300 m³ årligt. Lundby Vandværk har oplyst, at det ikke vil give problemer for vandværket at forsyne ejendommen med yderligere 2.300 m³ årligt.

Der er i vandforbruget indregnet vand til bolig, mandskab, vaskeplads og marksprøjte.

Tabel 4.3 Oversigt over vandforbrug i stalden

	Før udvidelsen	Efter udvidelsen
Drikkevandsspild – estimeret	Ca. 228 m ³	Ca. 428 m ³
Vaskevand (stalde)	Ca. 528 m ³	Ca. 752 m ³
Vaskevand (maskiner)	Ca. 50 m ³	Ca. 50 m ³
Vand til øvrige formål Stald toilet og bolig	Ca. 200 m ³	Ca. 200 m ³
Drikkevand	Ca. 5.900 m ³	Ca. 7.900 m ³
Vandforbrug i alt	Ca. 6.906 m³	Ca. 9.330 m³

Der anvendes vand i staldene da samtlige stier til søer er installeret med overbrusningsanlæg. Anlægget har en positiv indvirkning på gødeadfærd og dyrevelfærd. Desuden giver overbrusning lavere staldtemperaturer hvilket giver mindre ammoniakfordampning og lugt. Overbrusning har også en støvbindende effekt, så der vil være mindre støv i stalden og i ventilationsluften.

Ved rengøring af stalde anvendes der godkendte desinficeringsmidler, koldt vand og robotvasker.

Under det daglige arbejde i stalden laves visuel kontrol af om der er utætheder eller andet spild af vand. Alle lækager repareres så vidt muligt med det samme.

Drikkevandsspild minimeres ved at drikkevandsnipleterne sidder i tørfoderautomaterne. Eventuelt drikkevandsspild ledes til gyllekummer.

Vurdering

Elforbruget er estimeret ud fra normalt. Det vurderes acceptabelt med en stigning i elforbruget på denne størrelse, men der stilles vilkår om, at elforbruget skal følges og søges minimeret.

Vandforbruget er ligeledes steget, estimatet for forbruget efter ændringen vurderes højt sat. Derudover skal der installeres en vandalarm, der slår vandet fra f.eks. i forbindelse med et sprunget vandrør eller en løbende drikkeventil.

Vilkår

- 4.6 Elforbruget skal registreres kvartalsvis på samme tidspunkt. Registreringerne skal opbevares i en "miljømappe", der skal opbevares på ejendommen.
- 4.7 Vandforbruget skal registreres kvartalsvis på samme tidspunkt. Registreringerne skal opbevares i en "miljømappe", der skal opbevares på ejendommen.
- 4.8 Der skal installeres vandalarm på hovedvandleddet til stalden.
- 4.9 Olie og dieselforbruget skal registreres årligt. Registreringerne skal opbevares i en "miljømappe", der skal opbevares på ejendommen.

4.5 Kemikalier

Kemikalier opbevares i aflåst frostsikkert kemikalierum på fast bund uden afløb. Der opbevares maksimalt ca. 2.000 liter/t kemikalier og sprøjtemidler samt 600 liter smøreolier og 400 l spildolie i værkstedet.

4.6 Spildevand herunder regnvand

Der findes ikke en opgørelse over ejendommens spildevandsmængder. Normalt sætter man vandforbruget for en husstand til 170 m³. Sanitetsspildevand fra stalden ledes også til septiktank.

Spildevand fra produktionen består af vandspild, vand fra rengøring af stalde, vaskevand fra vaskepladsen, hvor der rengøres vogne og traktorer der trænger til vask efter kørsel i mark.

Tabel 4.4 Spildevandsmængde

	Før udvidelsen	Efter udvidelsen	Ledes til
Drikkevandsspild og vaskevand fra stalde samt en smule befæstede arealer	756 m ³	1.180 m ³	Gyllebeholder
Vaskevand (maskiner)	50 m ³	50 m ³	Gyllebeholder
Vand til øvrige formål Stald toilet og bolig	200 m ³	200 m ³	Nedsivningsdræn og herfra videre til dræn
Regnvand på tage og befæstede arealer	5.000 m ³	5.000 m ³	Afledes til markdræn

Spildevand tilledt gyllebeholderen

Drikkevandsspild og vaskevand fra stalde tilledes gyllebeholderen, men begge dele er medregnet som normal i gødningsberegningen. Herudover tilledes regnvand fra befæstet areal og vaskevand fra maskinvask.

Regnvand fra vaskepladsen vil blive ført til gyllebeholderne. Regnvand fra tage og befæstede arealer føres delvist til Fuglebækken via markdræn via eksisterende faskine, jf. situationsplanen og delvist til gyllebeholder.

Vordingborg Kommune skal gøre opmærksom på, at enhver væsentlig ændring af de eksisterende spildevandsforhold, dvs. spildevandssammensætning og/eller – mængder samt etablering af ny afledning af spildevand, herunder også regnvand, kræver fornyet og/eller ny spildevands-tilladelse.

Vurdering

Kommunen vurderer, at kapaciteten i gyllebeholderne er stor nok til at kunne rumme de givne mængder af spildevand i ansøgt drift sammen med de lejede beholdere. Ligeledes vurderer kommunen, at den samlede håndtering af spildevand, herunder regnvand sker på forsvarlig vis. Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår mht. spildevand, da der skal ansøges om særskilt tilladelse til udledning af spildevand fra tagflader mv.

Der stilles ikke vilkår om påfyldning af sprøjtemidler samt rengøring af sprøjteudstyr, da forholdet reguleres i en bekendtgørelse⁶. Bekendtgørelsen er desuden uddybet i en vejledning⁷ fra Miljøstyrelsen.

Vilkår

4.10 Al vask af maskiner og redskaber skal foregå på støbt plads med afløb til gyllebeholder.

4.7 Affald

Tabel 4.5 Oversigt over opbevaring og bortskaffelse af affald

Type	Nudrift	Ansøgt	Opbevaring	Bortskaffelse
Papir, pap, plastik og andet forbrændingseget	12.000 kg	15.000 kg	I 1.000 l container i ved gavlen ved male-/blanderummet	Fast aftale om afhentning hver 2. uge af Preben Andersen
Tomme spraydåser	150 stk.	200 stk.	Spande i staldkontor	Afleveres på kommunal genbrugsplads
Plast og PVC	2.000 kg	2.500 kg	Spande i staldkontor	Afleveres på kommunal genbrugsplads
Glas	1.000 kg	1.250 kg	Spande i staldkontor	Afleveres på kommunal genbrugsplads
Ikke forbrændingseget	2.000 kg	2.500 kg	Spande i staldkontor	Afleveres på kommunal genbrugsplads
Emballage fra sprøjtemidler	/	/	I 1.000 l container i ved gavlen ved male-/blanderummet	Fast aftale om afhentning hver 2. uge af Preben Andersen
Sprøjtemiddelrester	/	/	Kemirum	Afleveres på kommunal genbrugsplads
Spildolie	/	/	I laden ved dieseltanken. 3stk. tromler af 200 l	Afhentes af DOG
Jern/metal	1.000 kg	1.000 kg	I container ved læhegn/silo	Produkthandler
Veterinært affald (kanyler, tomme medicinflasker)	minimalt	minimalt	I medicinskab	Kommunal genbrugsplads

⁶ Bekendtgørelse nr. 268 af 31. marts 2009 om påfyldning og vask af sprøjter til udbringning af plantebekæmpelsesmidler.

⁷ Miljøstyrelsen vejledning nr. 1 2009 om påfyldning og vask af sprøjter til udbringning af bekæmpelsesmidler.

Ved en produktion på 710 søer med en dødelighed på ca. 10-15 %, vil det svare til ca. 100 døde søer med en gns. vægt på 200 kg = 20.000 kg.

Ved en produktion på 24.500 smågrise med en dødelighed på ca. 2-3 %, vil det maksimalt svare til 735 døde smågrise med en gns. vægt på ca. 20 kg = 14.700 kg.

Store døde dyr opbevares på fast areal med kadaverkappe. Små døde dyr opbevares i container. Døde dyr afhentes af DAKA og normalvis indenfor 24 timer efter anmeldelse, hvis ikke det er op til weekend eller helligdag. Afhentningstidspunktet vil normalt være indenfor en normal arbejdsdag. Placering af døde dyr fremgår af vedlagte situationsplan.

Vurdering

Alt affald håndteres efter gældende lovgivning herunder Vordingborg kommunes affaldsregulativer. Døde dyr opbevares og bortskaffes i henhold til lovgivningen på området⁸. Da der ikke stilles vilkår for forhold som reguleres af lovgivningen stilles der kun vilkår til opbevaring af spildolie.

Vilkår

4.12 Spildolie skal opbevares under tag i dobbeltvægget beholdere på støbt gulv uden afløb i nærheden. Alternativt kan spildolie opbevares i beholdere som ikke er dobbeltvægget, hvis der tillige med de øvrige betingelser er støbt en opkant som kan tilbageholde min. indholdet af den største beholder.

4.8 Fodring

For at overholde BAT-emissionsniveauet er der anvendt foderkorrektion i form af reduceret indhold af råprotein i sofoderet. Når der tildeles mindre råprotein i foderet vil der til en vis grænse ske en procentvis større udnyttelse af proteinet og dermed mindre kvælstof i urin/fæces (vilkår 4.13-4.16).

I denne besætning fodres med tørfoder og foderet blandes på ejendommen.

Den fordøjelige del af foderets protein er normalt 72-84 % i sofoder. Denne del aflejreres dels som protein i grisen eller udskilles som urinstof med urinen. Den ufordøjelige del af proteinet udskilles som organisk bundet kvælstof med fæces. Når der reduceres i råproteinindholdet er det både den fordøjelige og den ufordøjelige del, der reduceres. Hvis den fordøjelige del kommer under grisens behov til vækst vil der være risiko for skuldarsår, flere omløbere, lavere kuld størrelse og lavere fravænningsvægt.

Det er primært det fordøjelige protein i foderet som påvirker ammoniakfordampningen og den ufordøjelige del der påvirker udvaskningen. Når der skal ske reduktion i ammoniakfordampningen er det derfor det fordøjelige råprotein der skal reduceres.

Foderforbruget pr. årssvinger meget mellem besætninger imellem. Foderforbruget afhænger primært af: Staldsystem, fravænningsalder, udskiftningsprocent, polterekruttering, isoleringsniveau i stalden og driftledelse omkring huldstyring.

Anvendelse af foderblandinger med lavt proteinindhold reducerer ammoniakfordampningen væsentligt. Det skyldes at der udskilles mindre N med urinen og derfor er der mindre N der

---

⁸ Bekendtgørelse nr. 439 af 1. maj 2007 om opbevaring af døde dyr samt tilføjelse til bekendtgørelse for dyrehold over 500 DE nr. 1005 af 14.08.07 .

kan fordampe. Derudover falder pH, når N i urinen falder. Ved lav pH sker mindre fordampning end ved en højere pH.

Vurdering

Det vurderes fornuftigt at regulere ammoniakfordampningen gennem fodringen. Når der ikke skal reduceres mere end til maks. 131 g råprotein vurderes det ikke at kunne give produktionstab, samtidig med at dette niveau sikrer, at ammoniakfordampningen er under det maksimale BAT-niveau.

Vilkår

- 4.13 Der skal laves E-kontrol eller anden registrering af:
- antal årssøer
  - antal fravænnede pr. årssø
  - fravænningsalder og – vægt
  - foderforbrug pr. årssø
  - det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger til hhv. drægtige og diegivende søer.
- 4.14 Der skal udarbejdes blandeforskrift for foder min. hvert år, dog skal der laves ny blandeforskrift straks, hvis sammensætningen af råvarer ændres.
- 4.15 Registreringerne i vilkår 4.13 og 4.14 skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 4.16 Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end 24,65 kg N pr. år.

4.9 Driftsforstyrrelser og Uheld

I dette afsnit redegøres for mulige driftsforstyrrelser og risici forbundet med driften.

Redegørelse for mulige uheld

- Der vil kunne forekomme uheld med spild af husdyrgødning, f.eks. ved flytning af gylle.
- Der vil kunne forekomme strømsvigt i staldanlæggene.
- Der vil kunne forekomme fejl i foderblandingerne.
- Olietank kan springe læk.

Minimering af risiko for mulige uheld

- Pumpning af gylle vil altid være under opsyn.
- Ved strømsvigt er der etableret nødopluk i alle staldafsnittene, og der er automatisk opkald til flere mobiltelefoner.
- Der udarbejdes 1 gang årligt foderplan, for optimering af effektivitet og miljø.
- Olietanke er godkendt og kontrolleres jævnligt.

Minimering af gene og forurening ved mulige uheld

- Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen, og denne skal følges (bilag 12).
- Ved uheld med gylle eller olie-/kemikalier kontaktes den lokale miljøvagt og der vælges de bedste oprydning-/forebyggelsesforanstaltninger, således at gene og

risiko for forurening bliver mindst mulige (f.eks. opdæmning med halmballer, jord el. lign.).

- Alle medarbejdere er udstyret med en mobiltelefon. Ved et evt. uheld der kan have miljømæssige konsekvenser kontaktes kommunens miljøvagt, eller der ringes 112.

Vurdering

Kommune vurderer at forebyggelse af uheld samt driftsforstyrrelser er indtænkt i den daglige drift og måden opgaverne håndteres på. Det vurderes at den foreliggende beredskabsplan samt de stillede vilkår i forlængelse af denne er tilstrækkeligt til at sikre at et eventuelt uheld håndteres korrekt.

Vilkår

- 4.17 Beredskabsplanen skal altid forefindes på husdyrbruget og være opdateret min. 1 gang årligt, let tilgængelig og synlig. Der skal tydeligt fremgå sidste revisionsdato.
- 4.18 Planens indhold skal være kendt af bedriftens ansatte mm. og skal udleveres til indsatslederen/miljømyndigheden i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

5. Gødningstyper, opbevaring og håndtering

5.1 Gødningstyper og mængder

Al husdyrgødning fra svinproduktionen er gylle. I tabel 5.1 er en oversigt over ejendommens producerede mængde kvælstof og fosfor før og efter udvidelsen. I tabel 5.2 er givet den totale mængde gødning på ejendommen før og efter udvidelsen.

Tabel 5.1. Oversigt over producerede mængder af husdyrgødning fordelt på typer.

Før udvidelse					
Gødningstype	KgN	KgP	DE svin	Afsat mængde N	Afsat mængde P
Svinegylle	21.377	5.629	230	7.436	1.958
Efter Udvidelsen					
Svinegylle	28.383	7.601	307	8.772	2.326
Dybstrøelse	315	63	(3)*		

*DE heste og geder

Tabel 5.2. Total gødningsmængde før og efter (planlagt)

Gødningstype	Total N på ejendom	Total P på ejendom	DE udbragt på ejendommen
Før	13.941	3.671	150
Efter	19.926	5.338	216

*Disse tal er vejledende, da det vil variere fra år til år hvor meget husdyrgødning der udbringes. Det er mængden af næringsstoffer i vilkår 5.2, der skal være overholdt alle gødningsår.

Den afsatte mængde gylle er fordelt som følgende:

Hasbjergvej 4, 4750 Lundby 94 DE

Vurdering

I tabel 5.2 ses det, at den samlede mængde husdyrgødning på ejendommen stiger en del. Da ejer ikke selv ejer tilstrækkeligt areal til udspredding af husdyrgødning indsættes vilkår om, at produktionsniveauet aldrig må overstige det niveau, hvortil der er gødningsaftaler til. Med andre ord skal produktionen nedsættes, hvis gylleaftalerne bortfalder og det ikke er muligt at finde erstatninger for dem (vilkår 5.1).

Da dyretrykket i oplandet til Avnø Fjord er stigende har det været nødvendigt at fraføre husdyrgødning fra ejendommen. Det sker via gylleaftale. En større vurdering af dyretrykket kan findes i afsnittet om oplandet til Avnø Fjord.

5.2 Opbevaringsanlæg

Gyllen opbevares i 2 stk. eksisterende gyllebeholdere på hhv. 1.640 m³ (beholder fra 1996) og 3.000 m³ (beholder fra 2006). Derudover er der lejet kapacitet på 1310 m³. Ved udspredding af husdyrgødning anvendes der slangeudlægger og/eller traktor og gyllevogn med en kapacitet på ca. 25-30 tons. Arealer der er beliggende længere væk end 5-10 km afhentes med lastbil med en kapacitet på ca. 25-30 tons. Der er yderligere i ansøgningen oplyst om en gyllebeholder på 1100 m³, det er pt. ikke besluttet om denne gyllebeholder bliver bygget eller om der lejes kapacitet (1310 m³).

Der er indsendt 5 årige lejeaftaler på 2 gyllebeholdere, som giver en tilstrækkelig opbevaringskapacitet. For at sikre opbevaringskapaciteten stilles der vilkår om, at der til enhver tid min. skal være 9 måneders opbevaringskapacitet til rådighed.

Tabel 5.3 oversigt over opbevaringsanlæg til husdyrgødning på ejendommen.

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpe System fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	1997	1640	Flydelag	Ikke fast
Gyllebeholder 2	2006	3000	Flydelag	Ikke fast
Gyllebeholder 3 / leje beholdere hos naboer	ny	1100-1310	Flydelag	Ikke fast
I alt		5640		

I den ansøgte produktion produceres der 8.425 tons gylle inkl. drikke- og vaskevandsspild og overfladevand fra befæstede arealer. Det giver en opbevaringskapacitet på knap 9,2 mdr. Lovkravet er overholdt, men det kan give problemer i regnfulde år, hvis estimatet på 70 ton fra opsamlingspladserne ikke holder.

Table 5.4 Beregning af nødvendig opbevaringskapacitet

	Gylle
24.500 smågrise, delvis spaltegulv (24.500 * 0,144 tons gylle)	3.528 tons
710 drægtige søer – delvist spaltegulv (710 * 4,64 tons gylle + 710 * 1,68 tons)	4.487 tons
500 slagtesvin (32-107 kg), delvist spaltegulv (500 * 0,47 tons gylle)	235 tons
300 polte (60-107 kg), delvist spaltegulv (300 * 0,744 * 0,47 tons gylle)	105 tons
Vand fra befæstede arealer (90-100 m ²)	70 tons
I alt	8.425 tons

Opbevaringskapacitet

Gyllebeholder (2006) på 3.000 m³.

Gyllebeholder (1996) på 1.640 m³.

Ny gyllebeholder på min. 1.100 m³. / Lejet opbevaringskapacitet 1.310 mdr.

Gyllekanaler på 725 m³.

I alt mindst: 6.465 m³.

Kapacitet: 6.465 m³/8.425 tons * 12 mdr. = ca. 9,2 mdr.

Der produceres mere gylle på ansøgers ejendomme end der kan afsætte på egne arealer. Der er derfor indgået en aftale om levering af gylle til udspreddning på anden ejendom. De eksisterende og den nye gyllebeholdere har naturligt flydelag. I nudrift er opbevaringskapaciteten 10,5 mdr., dvs. opbevaringskapaciteten vil falde med lidt mere end en måned.

Vurdering

Ved udvidelsen af svinebesætninger stiger gødningsmængden naturligvis. Den øgede mængde gødning samt spildevand og regnvand vurderes at kunne være i de gyllebeholdere, der er på ejendommen efter der opføres en ny beholder/ lejes yderligere kapacitet. Kravet til opbevaringskapacitet er normalt 9 måneder. Det vurderes dog at kravet om 9,2 måneders opbevaringskapacitet kan overholdes. Der udbringes typisk omkring 20 % af den samlede gyllemængde om efteråret, hvilket øger kapaciteten i vinterperioden, hvor der ikke må udbringes. Der stilles vilkår om 9,2 mdr. opbevaring da det er den opbevaringskapacitet der er angivet i ansøgningen. Hvis opbevaringskapaciteten ændres vurderes det, at projektet skal vurderes igen i form af et tillæg. Den nye skærpelse i husdyrgødningsbekendtgørelsen, hvor der ikke må udspreddes husdyrgødning på snedækket, frosset og vandmættet jord gør at kravet til opbevaringskapaciteten bliver skærpet. De 9,2 måneder vurderes at være lige på grænsen og der stilles derfor vilkår til, at opbevaringskapaciteten ikke må være mindre.

Af hensyn til de omkringboende bør udbringning af gylle ske over en så kort og samlet periode som muligt. Da ejer ikke selv ejer tilstrækkeligt areal til udspreddning af husdyrgødning indsættes vilkår om, at produktionsniveauet aldrig må overstige det niveau, hvortil der er gødningsaftaler til. Med andre ord skal produktionen nedsættes, hvis gylleaftalerne frafalder og det ikke er muligt at finde erstatninger for dem. Der skal til enhver tid foreligge aftale for opbevaring af husdyrgødning / udbringning af husdyrgødning – og disse skal være tilgængelige på ejendommen.

Vilkår

- 5.1 Der skal altid være 9,2 måneders opbevaringskapacitet tilgængeligt for husdyrbruget.
- 5.2 Såfremt der ikke foreligger aftaler for opbevaring og anvendelsen af al gyllen må dyreholdet reduceres så det passer til den mængde gylle, der foreligger aftaler for.
- 5.3 Påfyldning af gylle skal ske på et støbt underlag, hvor der er mulighed for at opsamle gyllen, hvis der ikke bruges selvlæssende gyllevogn.
- 5.4 Der må ikke udspreddes husdyrgødning i lørdage, søndage og på helligdage.

5.2 Nitrat

Landbrugsarealer som afvander til Natura 2000 områder eller andre kvælstoffølsomme områder er omfattet af fastsatte krav til kvælstofreduktion. Der opereres med 3 nitratklasser. Nitratklasse 1, 2 og 3. Jo højere nitratklasse jo mindre må husdyrtrykket være på markerne uden yderligere restriktioner som f.eks. ekstra efterafgrøder.

Hele udspretningsarealet er beliggende i nitratklasse 1 (bilag 9). Det reelt anvendte husdyrtryk på ejendommen er 1,19 DE/ha.

Max. udvaskningen er 38,7 kgN/ha mens den reelle udvaskning er 34,7 kgN/ha (tabel 3.4). Da den reelle udvaskning er mindre end den maximale overholdes kravet til udvaskning.

Tabel 5.5 Nitratberegning fra ansøgningskemaet

DE reduktionsprocent	85 %
Det maksimale dyretryk	1,19 DE/ha
Det reelle dyretryk	0,89 DE/ha
Udvaskning af N KgN/ha DEmax	38,7 kgN/ha
Udvaskning af N KgN/ha DEreel	34,7 kgN/ha

Vurdering

Det vurderes at ansøgningen om udvidelse i forhold til beregningerne i husdyrgodkendelse.dk ikke vil give anledning til problemer med nitrat i forbindelse med udbringning da den reelle udvaskning er mindre end den maximale.

5.3 Fosfor

Landbrugsjord tilføres fosfor for at give næring til planterne. Tilføres der mere fosfor til jorden end der fraføres med planterne vil forforindholdet i jorden stige. Jordens evne til at tilbageholde fosfor falder jo større nettotilførelse af fosfor der er tale om. Når jorden er mættet vil den opløste fosfor blive tilført det omliggende vandmiljø ved udvaskning. Jordens indhold af fosfor som kan udvaskes udtrykkes ved et fosfor tal.

Hele udspretningsarealet ligger i P-klasse 0 (bilag 10).

Tabel 5.6 Fosforberegning

Klasser vedr. Fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrænnet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor.	242,13	0,0 kg P/ha/år	14,1 kg P/ha/år
Pt. 4,0-6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00	0,0 kg P/ha/år	4,0 kg P/ha/år
Lavbundsjord og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der ikke er overbelastet med fosfor	0,00	0,0 kg P/ha/år	2,0 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00	0,0 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år
Krav om P-overskud overholdt	Ja		
Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet	-3032,4 kgP		
P tilført pr. ha/år i ansøgt drift	22,0 kg P/ha/år		
P-fracørsel, arealvægtet gennemsnit	20,5 kg P/ha/år		
P-overskud/ha/år for ansøgt projekt	1,6 kg P/ha/år		

Der udsprede 22,0 kg P/ha/år og der fra føres 20,5 kg P/ha/år. Driftsformen medfører at der tilføres 1,6 kg P/ha mere end tidligere. Den maksimalt mængde P/ha der må tilføres er 14,1 kg P/ha. Der bliver derfor tilført 12,5 kg P mindre pr. ha end der er tilladt. Belastningen med fosfor bliver derfor noget mindre end tilladt.

Det vurderes ud fra beregningerne, at beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Udspreddingen må dog ikke være større, end nitratklasserne giver mulighed for.

6. Forurening og gener fra husdyrbruget

I dette afsnit gennemgås de faktorer der kan give forurening og gener fra husdyrbruget.

6.1 Lugt

Der er i ansøgningssystemet foretaget en beregning af lugtgeneafstande. Beregningen foretages ud fra lugtafgivelsen fra staldene under fuld belægning af staldene. Alle staldafsnit indgår i beregningerne.

Beregningerne foretages til de nærmeste områder inden for de enkelte kategorier. Der er ikke andre ejendomme med mere end 75 DE i nærheden.

Beregningerne viser, at afstanden til de 3 områdetyper er længere end lugtgeneafstanden. Det betyder at kravene til lugt overholdes. Se tabel 10.

Lugtgeneafstandene beregnes ud fra hvor meget lugt et bestemt område må påføres. Mest følsomt vurderes byzone og sommerhusområder at være. Sådanne områdetyper må max påføres en lugt på 5 lugtenheder (OU/ m³). Lugtgeneafstande er altså den afstand der skal være fra stalde til en bestemt type af område for at det vejledende geneniveau overholdes. Samlet bebyggelse (landsbyer) må forvente en vis lugt fra omliggende landbrug og derfor må der påføres landsbyer lidt mere lugt end sommerhusområder og byzone. Den vejledende

lugtgene grænse er for samlet bebyggelse 7 OU/ m³ mens enkeltliggende boliger på landet skal kunne tåle mest lugt. Her er grænsen oppe på 15 OU/ m³.

Tabel 6.1 Oversigt over lugtgeneberegninger.

	Beregnet geneafstand	Faktiske afstand
Byzone	Ca. 540 m	Ca. 2.797 m
Samlet bebyggelse	Ca. 383 m	Ca. 1.019 m
Enkelt bolig	Ca. 171 m	Ca. 472 m

Vurdering

Det vurderes, at udvidelsen af Hasbjergvej 39 ikke giver anledning til problemer med at overholde de vejledende lugtgenegrænser, da geneafstandene er overholdt med en god margin i forhold til de målte afstande. Der er overbrusningsanlæg i alle staldene, hvilket bidrager positivt til nedbringelse af lugt fra staldene. Det er dog en forudsætning for beregningerne, at der er en god hygiejne- og rengøringsstandard i staldene og der stilles derfor vilkår om dette.

Vilkår

6.1 Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder skal det sikres at stier og båse o.l. holdes tørre, samt at fodringsanlæg holdes rene.

6.2 Støj

Ejendommens støjkloder er hovedsageligt kompressor, højtryksrensere, ventilationsanlæg, brug af traktor, læsning af dyr og transporter til/fra ejendommen. Ventilationsanlæg og kompressor er stationære som kører i døgndrift året rundt mens korntørringsanlægget i en kortere periode omkring høst kører i døgndrift. De øvrige støjkloder er periodiske.

Tabel 6.2 Oversigt over støjkloder

Type	Placering	Driftstid	Tiltag til begrænsning af støj
Ventilationsanlæg	På tagflader	Hele døgnet	*
Stalde og dyr	I staldene	Ca. kl. 06.00-16.00 alle dage.	*
Foderanlæg	Hjemmeblanderi placeret i foderlade.	Ca. kl. 04.00-16.00 alle dage.	*
Korntørringsanlæg	Nej	/	/
Halmfyr	Nord for drægtighedsstald	Hele døgnet	*
Kørsel med maskiner	På hele ejendommen og på alle arealer	I højsæsonerne – hele døgnet.	*

* Generelt forventes støjen fra anlægget at være mindre end miljøstyrelsens angivelser

(55 dag/ 45 aften / 40 nat dbA) Der må dog påregnes et højere støjniveau i forbindelse med markarbejdet i højsæsonerne, den forventes dog uændret i forhold til den nuværende produktion.

Brugen af traktor vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde der går udover dagtimerne særligt i forbindelse med udbringning af gylle og i høstperioden.

Støj fra transport vil primært komme fra lastbiler i forbindelse med levering af foder samt levering og afhentning af dyr. Herudover vil der være transporter ved udbringning af gylle. Lastbiltransport vil primært foregå af Hasbjergvej til Næstvedvej som i forvejen er meget

trafikeret. Støj fra transport vil normalt foregå i dagtimerne og være en del af den almindelige periodiske trafikstøj.

Tabel 6.3 Maksimalt støjniveau fordelt over døgnet målt i skel fra stationære anlæg

Ugedag	Tidsrum	Max. Støjniveau, dB(A)
Mandage – fredage	07.00 – 18.00	55
	18.00 – 22.00	45
	22.00 – 07.00	40
Lørdage	07.00 – 14.00	55
	14.00 – 22.00	45
	22.00 – 07.00	40
Søn- og helligdage	07.00 – 22.00	45
	22.00 – 07.00	40

Vurdering

Der vurderes ikke at være problemer med støj, da der er forholdsvis lang afstand til naboer. Der stilles dog vilkår om, at støjen fra de stationære anlæg ikke må overskride de generelle støjvilkår. Derudover skal anlæg der støjer unødigt meget udskiftes eller repareres, da de både vil støje, men formentlig også få et højere energiforbrug, når anlægget ikke kører optimalt. For at skåne miljøet og i øvrigt undgå unødigt støj sættes der vilkår om at minimere tomgangskørsel for alle traktorer / lastbiler på ejendommens område. Hvis der alligevel skulle opstå problemer har kommunen mulighed for at indhente dokumentation for at grænseværdierne for støj overholdes (for ejers regning).

Vilkår

- 6.2 Virksomhedens stationære anlæg må ikke på noget tidspunkt overskride værdierne i tabel 6.3 i ethvert punkt i skel.
- 6.3 Virksomheden skal på tilsynsmyndighedens forlangende lade dokumentere, at vilkår 6.2 er overholdt. En sådan dokumentation kan højst kræves én gang årligt. Dokumentation skal ske ved måling / beregning af den støj, aktiviteterne påfører omgivelserne. Målingerne / beregningerne skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984, nr. 6/1984 og nr. 5/1993. Målingerne / beregningerne skal foretages af et målefirma / institut, som er uvildigt, og som af Miljøstyrelsen er godkendt til at udføre dette arbejde.
- 6.4 Defekte eller støjende anlæg, pumper, kompressorer, alarmer eller lign. skal straks udbedres, udskiftes eller tages ud af drift.
- 6.5 Tomgangskørsel må kun ske inde på virksomhedens areal, og kun når det af tekniske årsager er påkrævet

6.3 Transport

Gyllekørsel sker fra Hasbjergvej 4 ad Hasbjergvej. Hvor det er mest hensigtsmæssigt i forhold til markernes beliggenhed køres gennem Sværdborg. Nedenstående tabel viser det skønnede antal transporter. Det skal bemærkes at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende.

Table 6.4 Overview of transport before and after expansion

Transporter årligt	Før udvidelse	Efter udvidelse	Tidsrum
Flytning/udbringning af husdyrgødning Læs á gns. ca. 25 tons	Antal 245 (ca. 6120 t)	Antal 340 (ca. 8.425 t)	Normalt i hverdagene
Foder – ekstern transporter	25-30	25-30	Normalt i hverdagene og normalt indenfor for kl. 6-16
Brændstof	10-20	8-10	Normalt i hverdagene og normalt indenfor for kl. 6-16
Afhentning af døde dyr	50	50	Normalt i hverdagene og normalt indenfor for kl. 6-16
Indlevering af grise	4	4	Normalt i hverdagene - Men kan forekomme hele døgnet.
Udlevering af grise	Antal 50-60	Antal 50-60	Normalt i hverdagene - Men kan forekomme hele døgnet.
Diverse transporter	Antal 104	Antal 104	Normalt i hverdagene og normalt indenfor for kl. 6-16
Transporter i alt	513	598	

Tidsrummet for kørsel med gylle planlægges normalt til at foregå i hverdagene, og vil være jævnt fordelt over hele året.

Før udvidelsen er der årligt ca. 513 transporter, og efter udvidelsen ca. 598 transporter. Antallet af transporter stiger fra ca. 1,4 transport om dagen til 1,64 transporter om dagen i gns. over 1 år. Det vurderes, at støjbelastning i forbindelse med til og fra kørsel på ejendommen ikke foranlediger yderligere støjgener, idet naboer er beliggende ca. 400 m fra ejendommen.

I før situationen er der ca. 513 transporter til og fra ejendommen, heraf er ca. 245 transporter med husdyrgødning. I efter situationen er der ca. 598 transporter til og fra ejendommen, heraf er ca. 337 transporter med husdyrgødning. Udvidelsen i antallet af transporter skyldes hovedsageligt den større mængde husdyrgødning. Langt de fleste transporttyper vil være uændrede eller evt. mindre, idet nogle kan optimeres.

Forskellen i antallet af transporter er hovedsageligt begrundet i mere husdyrgødning der skal spredes ud.

Transport af gylle til udbringning på markerne, vil foregå ad de veje, der er mest hensigtsmæssige i forhold til markerne. Gylleudbringningen på egne marker foregår indenfor en afstand af max. 5 km fra ejendommen. De anførte transportveje for gylle til markerne medfører forholdsvis få gener for områdets beboere, idet der kun til enkelte marker køres gennem boligområder. Transportveje for gylleudbringning kan ses på bilag 3.

Vurdering

Antallet af gylletransporter øges. Transporterne vil for en stor del skulle gennem Sværdborg. Da vi vurderer at kørsel med gyllevogne i weekender og på helligdage kan være til gene for beboerne i landsbyer stilles der vilkår som regulerer dette.

Vilkår

- 6.6 Transport gennem bymæssig bebyggelse (Sværdborg) i forbindelse med udbringning eller flytning af gylle må ikke ske lørdage, søndage og på helligdage.

6.4 Lys

Der vil ved den normale daglige drift ikke være arbejdsprojektør på ejendommen.

Der er opsat lys i ved indgang og i forbindelse med udleveringsrum, samt på gavle af diverse bygninger. Det normale tidsrum for belysning er fra kl. 06.00 – 16.00, men der kan dog forekomme lys næsten hele døgnet ved ind- og udlevering af grise. Det er vurderet, at lys ikke er til gene for de omkringboende pga. den store afstand.

Lyset tændes og slukkes manuelt i staldene.

Vurdering

Det vurderes at der ikke er tændt unødvendigt lys på ejendommen. Lys på ejendommen vurderes ikke at kunne genere naboer da der er lang afstand til naboer og i øvrigt ikke er behov for permanent belysning om natten. Da et lysstofrør typisk har en levetid på 2-4 år, vurderes det rimeligt at de skal udskiftes til lavenergi indenfor en 5 årig periode. Dvs. når et lysstofrør ikke virker mere udskiftes med et lavenergi.

Vilkår

6.7 Al belysning i og udenfor stalden skal udskiftes løbende til at lavenergipærer/lysstofrør. Udskiftning af alle pærer / lysstofrør skal være sket senest 5 år efter godkendelsesdato

6.5 Ammoniak

Ændringen af dyreholdet er omfattet af det generelle krav om 25 % reduktion af NH₃ -tab fra stald og lager, samt de vejledende BAT emissionsgrænseværdier.

Der er valgt følgende tiltag for at reducere ammoniakfordampningen fra det ansøgte projekt.

- Fodertilpasning på 131 g råprotein pr. FE/so.

Det generelle ammoniakkrav er overholdt med 313 kg. Der er dermed en årlig ammoniakfordampning på ca. 3.382 kg N /år fra det ansøgte projekt.

Anlægget er beliggende mere end 1.000 m fra et særligt følsomt naturområde, der er omfattet af husdyrlovens § 7.

Inden for en afstand af 1.000 meter fra anlægget ligger der flere § 3 områder.

Der er ikke foretaget konkrete ammoniakberegninger til Natura 2000 områder (afstand til Natura 2000 område er mere end 2.200 m).

Ammoniakberegninger på Natura 2000 område fra IT- ansøgningssystemet

Anlægget ligger ca. 2.200 meter fra Natura 2000 område. Hermed er det det generelle krav på 1.000 m overholdt.

Ved en maksimal ammoniakfordampning fra staldanlægget på ca. 3.382 kg N vil den maksimale meremission på Natura 2000 området være 0,0 kg N/år, hvilket kan aflæses i regnearket, der er tilknyttet it-systemet.

It-systemets ammoniakberegning

Husdyrbrugets anlægs tab af ammoniak til omgivelserne beregnes som summen af emissionen fra stalde og opbevaringsanlæg. Beregningen af emissionen baseres på

oplysninger om husdyrholdet, staldanlæg, fodersammensætning og opbevaring af husdyrgødning.

De dele af produktionen, der ændres, er omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav på 25 %. Denne maksimale ammoniakemission kan direkte aflæses i it-systemet. Derudover skal den samlede produktion vurderes og beregnes i forhold til "Bedste tilgængelig teknologi". Denne maksimale ammoniakemission er beregnet i kapitel 6. Staldafsnit

Tabel 6.5 Maximal ammoniakemission fra staldanlægget

	Tilladte emission i forhold til det generelle ammoniakkrav på 25 %	Beregnende tilladte meremission i forhold til BAT kravene, jf. nedenfor
Samlet ammoniakemission	(3.381,77 + 31391) 3.695,68 kg N	3.396,34 kg N

Det mest skærpede af ovenstående 2 ammoniakkrav skal overholdes.

Hermed må den ansøgte produktion maksimalt have en ammoniakemission på 3.396 kg N/år.

Der er valgt følgende tiltag for at reducere ammoniakfordampningen fra det ansøgte projekt (se nærmere i afsnit 8 om BAT).

- "Toklimastald med delvis spaltegulv"
- Fodertilpasning på 131 g råprotein pr. FE/so

Med en samlet emission på 3.382 kgN/år overholder projektet således den maksimalt tilladte emission.

Den samlede ammoniakdeposition fra anlægget ses i nedenstående tabel.

Tabel 6.6 Emission fra anlæg

Samlede emission fra anlæg	3.382 KgN/år
Meremission fra anlæg	724 KgN/år

Inden for en buffer af 1.000 meter fra anlægget ligger der flere § 3 områder - I forhold til det beskyttelsesniveau, der er fastsat i husdyrloven, vurderes projektets merbelastning i de pågældende naturområder som uvæsentlig.

§ 7 områder jf. husdyrloven

Der er ingen områder med bufferzone beskyttelse jf. husdyrlovens § 7 i umiddelbar nærhed af ejendommen (bilag 5).

Det generelle krav til reduktion i ammoniakfordampningen, som husdyrloven har fastlagt er overholdt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 20 % for de stalde, hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem.

Vurdering

Projektet overholder lovkravet om 20 % ammoniakreduktion samlet set for anlægget. Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget reduceres yderligere som konsekvens af Vordingborg Kommunes stillede krav til BAT for stalde (Se dette afsnit).

På baggrund af at alle ammoniakfølsomme områder (§ 7 områder) ligger minimum 2 km væk og at ammoniak fra anlægget ikke udgør et problem for de nærmeste § 7 områder, herunder dem som er placeret i et Natura 2000 område. Da der således ikke er noget problem omkring ammoniakfordampning stilles der ingen vilkår.

Da baggrundsbelastningen af den atmosfæriske kvælstofdeposition i Vordingborg Kommune er omkring 12 kg N/ha/år, medfører produktionsudvidelsen således at tålegrænserne ikke overskrides for de berørte naturtyper. Vordingborg Kommune vurderer derfor, at produktionsudvidelsen ikke har en væsentlig negativ påvirkning på de beskyttede naturtyper og herunder floraen på arealerne, i en sådan grad, at der skal stilles vilkår til begrænsning i næringsbelastningen.

6.6 Skadedyr

Jf. rottebekendtgørelsen⁹ er grundejere forpligtet til at sikre og renholde deres ejendomme så rotters levedmuligheder begrænses mest muligt. Desuden kan man som virksomhed/landbrug indgå en skriftlig aftale om at foretage forebyggende rottebekæmpelse på ejendommen. Konstateres der alligevel rotter skal det anmeldes til Vordingborg Kommune som efterfølgende vil foretage en bekæmpelse.

I forbindelse med udvidelsen vil der komme en større husdyrproduktion på ejendommen, dette vil måske kunne give et lidt højere støv og støj niveau indenfor ejendommens grænser. Fluer bekæmpes efter gældende regler, og der er ikke et generelt flueproblem på ejendommen i dag, hvilket det heller ikke forventes at komme i fremtiden. Evt. gener i form af støv, støj og fluer - forventes ikke at berøre nærmeste nabo, der er beliggende over 400 m fra ejendommen.

Ansøger holder rent og ryddeligt på de omliggende arealer og spildt foder ryddes op. Der holdes en god hygiejne i staldene for at mindske tiltrækning af skadedyr. Der er indgået aftale med Mortalin, så de tilser rottekasser på ejendommen såvel ud som inde i staldene.

Der anvendes rovfluer i gyllekanalerne og snyltehvepse.

Vurdering

Det vurderes, at der holdes en god hygiejne som begrænser tiltrækning af rotter. For at sikre at der fortsat sker bedst mulig forebyggende rottebekæmpelse stilles der vilkår om dette. Desuden stilles der vilkår om at der skal ske fluebekæmpelse. Det er kommunens vurdering at ejendommen med de stillede vilkår har en god forebyggelse af skadedyr.

Der stilles ikke konkrete vilkår til bekæmpelse af rotter, da forholdet er reguleret af rottebekendtgørelsen.

Vilkår

- 6.8 Der skal til enhver tid være en aftale om forebyggende rottebekæmpelse med et professionelt firma på området.
- 6.9 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter).
- 6.10 Der skal på ejendommene foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

---

⁹ Bekendtgørelse nr. 1507 af 13.12.2007 om bekæmpelse af rotter

6.7 Støv fra anlæg og maskiner

Støv kan forekomme i tørre sommerperioder når der køres på de interne transportveje, idet disse er grusbelagte. Ved at køre stille og roligt, forhindres unødigt støv i de tørre perioder. Støvgener fra høst vil ikke ændres, da dyrkingen af marker ikke ændres i forbindelse med denne ansøgning.

Vurdering

Det vurderes, at den daglige drift ikke vil give anledning til støvgener udenfor ejendommens eget areal da afstanden til naboer stor. Der stilles derfor ikke vilkår for støv.

7. Udspretningsarealerne

Anders Tærsker Madsen driver ca. 261 ha hvoraf forpagtninger udgør ca. 1 ha. De forpagtede arealer hører under ejendommen Hasbjergvej 67.

Table 7.1 Ejede arealer

Adresse	Antal ha
Bybrøndvej 20, 4750 Lundby	65,00
Hasbjergvej 39, 4760 Vordingborg	81,30
Hasbjergvej 36, 4760 Vordingborg	28,48
Manglekærvej 39, 4750 Lundby	84,97
I alt	259,75

Tabel 7.2 Forpagtede arealer

Adresse	Antal ha
Hasbjergvej 67, 4750 Lundby	0,95
I alt	0,95

Table 7.3 Aftalearealer

Adresse	Areal
Jens Jakob Jensen, Hasbjergvej 4 4760 Vordingborg, tlf.: 27084524	Ca. 108 ha

7.1 Beskrivelse af arealerne

Der er indgået aftaler om udspretning af husdyrgødning på yderligere 108 ha i lokalområdet. Alle arealerne ligger i nitrat- eller fosforklasser. Der er derfor krav om reduceret udbringning af husdyrgødning på disse marker i forhold til de almindelige regler om udbringning af max 1,4 DE/ha. Udbringning på ejendommen Hasbjergvej 4 vil være underlagt krav om § 16 godkendelse. Denne godkendelse er udarbejdet sideløbende med denne.

Boniteten på udspretningsarealerne under Hasbjergvej 39 er hovedsageligt JB 3-4, men en del er også JB 5 og 6. Derudover er der en lille del humusjord (JB11). Alle marker er dræned. På arealerne vil der fremadrettet blive anvendt sædskiftet S8 (> 15 % roer, 0-10 % ærter, 14 % efterafgrøder).

Landbrugsarealerne afvander til NATURA 2000 – Avnø Fjord og er omfattet af fastsatte krav til kvælstofreduktion. Der opereres med tre nitratklasser. Nitratklasse 1, 2 og 3. Jo højere nitratklasse jo mindre må husdyrtrykket være på markerne.

Nedenstående tabel viser, hvordan bedriftens udspretningsareal er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder:

Tabel 7.4 Oversigt over arealernes følsomhed.

Navn	Ha	JBnr	Sædskifte	N-0	N-1	N-2	N-3	P-0	P-1	P-2	P-3
46-0, 47-0	20,24	6	S8	0	20,24	0	0	20,24	0	0	0
47-1	0,60	6	S8	0	0,60	0	0	0,60	0	0	0
1-0,1-1	9,84	6	S8	0	9,84	0	0	9,84	0	0	0
3-0, 5-0	12,53	4	S8	0	12,53	0	0	12,53	0	0	0
6-0	10,27	6	S8	0	10,27	0	0	10,27	0	0	0
16-0, 16-2	4,58	4	S8	0	4,58	0	0	4,58	0	0	0
22-0	3,72	4	S8	0	3,72	0	0	3,72	0	0	0
24-3	2,33	11	S8	0	2,33	0	0	2,33	0	0	0
24, 24-2	10,82	11	S8	0	10,82	0	0	10,82	0	0	0
23, 23-1	7,78	11	S8	0	7,78	0	0	7,78	0	0	0
25, 25-2	6,17	11	S8	0	6,17	0	0	6,17	0	0	0
33, 33-2	27,31	6	S8	0	27,31	0	0	27,31	0	0	0
40-0	6,36	5	S8	0	6,36	0	0	6,36	0	0	0
41-0	5,19	6	S8	0	5,19	0	0	5,19	0	0	0
42-0	12,24	6	S8	0	12,24	0	0	12,24	0	0	0
43-0, 43-1	12,13	4	S8	0	12,13	0	0	12,13	0	0	0
44-0	24,80	5	S8	0	24,80	0	0	24,80	0	0	0
18-0	0,75	4	S8	0	0,75	0	0	0,75	0	0	0
20-0	21,57	5	S8	0	21,57	0	0	21,57	0	0	0
8-0, 8-2	6,06	4	S8	0	6,06	0	0	6,06	0	0	0
9-0	4,04	11	S8	0	4,04	0	0	4,04	0	0	0
10-0, 10-2	3,95	11	S8	0	3,95	0	0	3,95	0	0	0
11-0, 11-1	12,23	5	S8	0	12,23	0	0	12,23	0	0	0
14-0	16,61	4	S8	0	16,61	0	0	16,61	0	0	0
Total	242,13			0,0	242,13	0,0	0,0	242,13	0,0	0,0	0,0

I husdyrlovens § 7 er forskellige naturområder nævnt. Disse naturtyper er ammoniakfølsomme. For at beskytte disse naturtyper er der i § 7 stillet krav om bufferzoner omkring naturtyperne. Bufferzone 1 er en radius af 300 m og bufferzone 2 er op til 1000 meter. Der er ingen af markerne der ligger i bufferzone (bilag 5).

I tilknytning til udspretningsarealerne ligger der en del beskyttede sten- og jorddiger. De ligger dog alle i kanten af markerne, undtagen 2 der går gennem 1 mark (mark 44-0). På luftfotos ses det at jorddigerne ikke er til stede mere. Det ene dige er forsvundet før 1995 og det andet er fjernet mellem 1995 og 1999* Disse overtrædelser er videregivet til kulturarvstyrelsen. Det vurderes ikke at have betydning for sten- og jorddigerne at der udspreddes husdyrgødning på markerne. Det vurderes ikke nødvendigt at stille vilkår til beskyttelse af sten- og jorddiger, da naturbeskyttelsesloven vurderes at være tilstrækkelig. Det skal dog nævnes, at det ikke er tilladt at fjerne eller beskadige beskyttede sten- og jorddiger.

Når gældende lovgivning overholdes sammen med det stillede vilkår og når der tillige udbringes gylle over så kort en periode som muligt er det Vordingborg Kommunes vurdering, at generne for naboerne begrænses mest muligt. Udspretningsarealerne bliver nærmere vurderet i afsnit 5.

Vurdering

Nitratberegningerne i ansøgningsystemet foretages ud fra hvilket sædskifte der anvendes. For at sikre at der ikke sker anvendelse af et sædskifte, som har større nitratudvaskning end det valgte stilles der vilkår til sædskiftet.

Vilkår

- 7.1 Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for, at der er anvendt sædskifte S8 eller et andet sædskifte der enten har samme eller mindre nitratudvaskning.

8. Påvirkning af naturen omkring

Udspretningsarealerne ligger uden for Natura 2000 områder (bilag 4).
Udspretningsarealerne afvander via 6 vandløb til Avnø Fjord (recipient).

Udbringningsarealerne ligger i oplandet til 6 forskellige vandløb (bilag 6); T.T. Stolebjerg Vandløb, Øager Vandløb, Phillipsgrøften, Svinninge – Sværdborg Vandløbet, Klarskov Svinninge Bækken og Køng Kanal, der afvander til Avnø Fjord
T.T. Stolebjerg Vandløb, Øager Vandløb, Phillipsgrøften, Svinninge – Sværdborg Vandløbet, Klarskov Svinninge Bækken munder alle ud i Køng Kanal, der pumpes ud i Fuglebæk, der udmunder i Avnø Fjord

Natura 2000 området i Avnø Fjord (område 169), udgøres af Habitatområde H148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde og Fuglebeskyttelsesområde F81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F81 er i følge Miljøministeriet (basisanalysen til Vand- og Natura 2000 planerne) yngleområde for Havørn, Klyde, Rødrygget Tornskade samt Fjord-, Hav- og Dværgterne. Endvidere et vigtigt område for de trækkende Sang- og Knopsvane, Sæd- og Grågå samt for Spids-, Ske- og Troldand, Blishøne og Lille Skallesluger.

Habitatområdet H148 er bl.a. udpeget på grund af forekomsten af EF- naturtypen (1140) Mudder- og sandflader blottet ved ebbe, (1150) Kystlagune og strandsø, (1330) strandeng og rigkær, (7230) Grå klit og grønsværklit (2130), Tørt kalksand (6120) og surt overdrev (6230), samt habitat-arterne Klokkefrø, Stor Vandsalamander og Spættet sæl.

8.1 Beskyttede naturtyper

Produktionsudvidelsen er på 90 DE. Den samlede N-emission fra stald og lager stiger fra 2658 kgN/år til 3382 kgN/år, hvorfor naturarealer inden for en afstand af 1,2 km vil blive påvirket af udvidelsen. Naturarealer inden for en afstand af 100 m fra udspretningsarealerne vil ligeledes kunne blive påvirket af det vindbårne kvælstof.

Vordingborg Kommune har ved besigtigelse i 2008 registreret følgende beskyttede naturtyper inden for en afstand af 1,2 km fra stald og lager samt inden for 100 m fra udspretningsarealerne, se tabel samt bilag 7. Ved besigtigelsen har hver naturtype fået tildelt en estimeret naturtilstand fra 1-5 hvor 1= høj, 2= god, 3= moderat, 4= ringe, 5= dårlig.

Tabel 8.1 Over sigt over § 3 arealer på udsprædningsarealerne

Naturtype/ lok.nr.	Naturværdi	Særlige arter	Tålegrænse kgN/ha/år
Eng 38-1	4		15-25 Eutrofieret (næringsstofbelastet)
Sø 38-2	4		Eutrofieret Beliggende i mose 38-3
Mose 38-3	3	Hvas Avneknippe	15-25
Sø 1096.2	4		Eutrofieret
Sø 1096.4	4		Eutrofieret
Sø 1096.5	3	Grøn frø	Eutrofieret
Sø 1093.4	2	Grøn frø	Eutrofieret
Sø 52.2	3	Grøn frø	Eutrofieret
Mose 52-3	4		15-25 Eutrofieret
Mose 37.1	4		15-25 Eutrofieret
Sø 1002.1	3	Padder tilstede	Eutrofieret
Sø 1003.2	3	Padder tilstede	Eutrofieret
Sø 1003.3	4		Eutrofieret
Sø 26.1	4		Eutrofieret
Mose 26-2	4		15-25
Sø 26.3	3		Eutrofieret
Mose 26-4	3		15-25 Eutrofieret
Eng 40-1	4		15-25 Eutrofieret
Eng 40-2	3		15-25 Eutrofieret
Sø 1114.1	4		Eutrofieret

8.2 Bilag IV arter

På bilag IV i EU's Habitatdirektiv er der listet en række dyr og planter (bilag IV arter), som medlemsstaterne har en særlig forpligtigelse til at beskytte. Vordingborg Kommune ligger inden for det naturlige udbredelsesområde for Springfrø, Stor Vandsalamander og Markfirben.

Vordingborg Kommune har ikke kendskab til forekomst af bilag IV art i området omkring udsprædningsarealerne. Det vil være forventeligt, at Springfrø og Stor Vandsalamander findes i området, idet de er almindeligt forekommende i Vordingborg Kommune. Det kan derfor ikke udelukkes, at de nævnte og beskyttelseskrævende padder kan leve eller yngle i et eller flere af vandhullerne, der vil blive påvirket af produktionsudvidelsen.

Vurdering

Der har været udbragt husdyrgødning på arealerne før.

Baggrundsbelastningen i Vordingborg Kommune på ca. 12 kgN/ha/år.

Det er natursekretariatets vurdering, at tålegrænserne for de ovenfor registrerede beskyttede naturtyper ikke vil blive overskredet. Der vil derfor ikke ske en uacceptabel påvirkning af disse. Vi har heller ikke kendskab til Natura 2000 områder eller anden sårbar natur, der vil blive påvirket pga. gylleudsprædningen.

Det vurderes ligeledes, at der ikke vil ske en negativ påvirkning af bilag IV arter, herunder deres yngle- og levesteder.

Konklusion

Produktionsudvidelsen kan godkendes i forhold til naturinteresserne.

Økologiske forbindelser

Ejendommen er beliggende lige i kanten af en økologisk forbindelse. Jvf. kommuneplansretningslinjerne skal etablering af større tekniske anlæg her undgås eller placeres så spredningsmuligheder ikke forringes. Det vurderes dog at endnu en gyllebeholder ikke vil forringe den økologiske korridor. Kvaliteten af de økologiske forbindelser skal forbedres gennem naturpleje, naturgenopretning og tilskud til miljøvenlig drift.

8.3 Nitrat til grundvand

Ingen marker ligger i nitratfølsomme indvindingsoplande. Markerne vest for jernbanen ligger i alm. drikkevandsinteresseområde og arealerne øst for jernbanen ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (bilag 11).

Ingen af udspretningsarealerne ligger indenfor nitratfølsomme områder i forhold til grundvandsbeskyttelsen.

Vurdering

På baggrund af at der set i forhold til grundvand ikke er nitratfølsomme områder på udspretningsarealerne stilles der ikke vilkår i forbindelse med grundvand

8.4 Kystoplandet Avnø Fjord

Ifølge vandrammedirektivets målsætning skal Avnø Fjord opnå God økologisk tilstand i 2015, svarende til at ålegræs skal vokse ud til en dybde på 4,1 m's dybde. Kystvandet opfylder ikke målsætningen.

Ifølge vandplanerne, skal udledningen af kvælstof til Avnø Fjord reduceres med 42 tons pr. år i første planperiode. Hvoraf godt 7,5 tons skal fjernes via vådområder, svarende til ca. 68 ha.

Næringsstofferne fra oplandet udgør hovedparten af belastningen i fjorden.

Vegetationen er varieret i området fra tykke lag af trådalger især Fedtemøg og Krølhårstang til fine bede af Kransnålalger og Havgræs.

Dybsø og Avnø fjord er sammen med Karrebæksminde Bugt vigtige yngle- og rastelokaliteter for mange kystfugle på grund af de lavvandede sandbanker. Især knopsvanen, troldand og blishøne er de talrigeste. Sjældne fugle som dværgterner, fjordterne, havterne, klyde og spidsand yngler på strandengene ud til bugten. Havørn har siden 2002 ynglet i området. Kongeørn og vandrefalk ses i træksæsonen. Marsvinene forekommer i de dybere partier. Endvidere holder de spættede sæler til i området.

Husdyrbelastningen i oplandet til Avnø Fjord

I Miljøstyrelsens vejledning til at vurdere, om der kan ske væsentlig skade på et Natura 2000 område, står der skrevet at der ikke må ske en stigning i husdyrtrykket (antal DE i kystoplandet) i forhold til niveauet den 1. januar 2007. Der er dog den undtagelse, at hvis den udvaskning, der stammer fra husdyrbruget fjernes (ca. 1/6 del af den samlede mængde udvaskede nitrat) må husdyrbruget gerne udvide. Det kan f.eks. gøres ved ændring af sædskifte, køre husdyrgødningen til et andet kystopland osv.

I oplandet til Avnø Fjord (bilag 8) var der i 2007 et husdyrtryk på 3391 DE. I 2011 var husdyrtrykket på 3798,9 DE. Dette giver en stigning i husdyrtrykket på 12 %. Derfor er det

nødvendigt at fjerne husdyrgødning, svarende til udvidelsen, fra oplandet til Avnø Fjord, hvis der skal kunne udvides.

I denne godkendelse udvides der med 90 DE. Det betyder så, at alle 90 DE skal fraføres oplandet til Avnø Fjord eller der skal ske sædskiftetilpasninger som fjerner merudvaskningen. I dette tilfælde er det valgt at tilpasse sædskiftet.

Der er en gylleaftale, der også tidligere har modtaget gylle. Denne ejendom ligger også i oplandet til Avnø Fjord. Denne ejendom laver også sædskiftetilpasninger.

Vurdering

Vordingborg Kommune vurderer, at der ikke vil ske en yderligere belastning af Avnø Fjord i forbindelse med denne godkendelse.

8.5 Vandløb

Vandløb:

Phillipsgrøften, Fuglebæk, Klarskov Svinninge Bæk, Svinninge-Sværdborg Vandløb, T.T. Stolebjerg Vandløb og Øager Vandløb.

Nedenstående skema viser målsætningen for vandløbene (data fra Danmarks miljøportal). God økologisk tilstand (GT), Godt økologisk potentiale (GP), Generel målsætning (GM)

Table 8.2 Over sigt over vandløbene nær udspredearealerne

Vandløbsnavn	Stations nr.	Tidligere Fiske målsætning / nuværende tilstand	Vandplansmålsætninger (nuværende) / Fauna målsætning regionplan (tidligere)	Nuværende tilstand Fauna	Fysiske forhold
Phillipsgrøften	Ingen	Ingen målsætning	GM 5/ 4	ikke vurderet	ikke vurderet
Køng Kanal	Ingen	B3 / ikke vurderet	GP 4/ 4	ikke vurderet	ikke vurderet
Klarskov Svinninge Bæk	16.37.10	Ingen målsætning	GM 5/ 4	2011: resultat foreligger ikke endnu	ferringede
Svinninge-Sværdborg Vandløb	16.30.30	B2 / Ikke tilfredsstillende	GT 5 / 5	'00 – 06: 3-4 2006: 4	Ferringede
Øager Vandløb	16.35.05	B1 / ikke tilfredsstillende	GT 5 / 5	'00 – 03: 3-5 2003: 5	Ferringede
Stolebjerg	16.36.10	B3 / ikke tilfredsstillende	GT 5 / 5	'94 – 07: 4	Moderat

Regionplansmålsætningen var en kobling af fisk og fauna, det er beskrevet herunder:

En B1 målsætning stiller krav til, at vandløbet skal kunne anvendes som gyde- og opvækstområde for laksefisk.

Et B2 målsat vandløb skal kunne anvendes til opvækst- og opholdsområde for laksefisk.

Et B3 målsat vandløb, skal kunne anvendes som opvækst- og opholdsområde for ål, aborre, gedde og karpfisk.

Med målsætningerne følger et krav til dyrelivet i vandløbet, der defineres som Dansk Vandløbs Fauna indeks, DFVI, også kaldet faunaklasse. DVFI har en skala fra 1 til 7, hvor 1 er næsten intet dyreliv og kun arter, der kan tåle meget forurenede og iltfattigt vand, og hvor 7 er helt rent og rislende iltholdigt vand.

Ifølge vandrammedirektivet, skal vandløbene opnå god økologisk tilstand inden 2015. I vandplanerne er dette præciseret til at vandløb, der i planerne er udpeget som blødbundsvandløb, kunstige el. stærkt modificeret skal opnå en DVFI på 4 og øvrige vandløb en DVFI på minimum 5.

God økologisk tilstand er et udtryk for en ”svag afvigelse fra en tilstand upåvirket af menneskelig aktivitet”.

Godt økologisk potentiale har et reduceret mål mht. DVFI, disse vandløb skal opnå en 4. Alle de vandløb, der ikke er specifikt målsat i vandplanen har en generel målsætning, da alt overfladevand skal opfylde god økologisk tilstand, svarer en generel målsætning til en DVFI på 5.

Ingen af vandløbene opfylder, på nuværende tidspunkt deres målsætning, hverken de tidligere regionplansmål eller de nuværende miljømål.

De åbne vandløbsstræk er alle omfattet af reglerne om 2 m bræmmer, og vil efter al sandsynlighed blive omfattet af de kommende regler om op til 10 m randzoner langs alle vandløb, der forventeligt træder i kraft i september af 2012.

Det rørlagte vandløb vest for mark 41-0 og 42-0, skal ifølge vandplanen åbnes i første vandplansperiode.

Langs det offentlige vandløb Svinninge-Sværdborg vandløb skal der være et arbejdsbælte, der friholdes for bygningsværker og nybeplantninger jf. regulativet for vandløbet. Arbejdsbæltet skal være 8 m bredt.

Alle markblokkene ligger helt op til åbne vandløb, der ikke opfylder deres målsætning og vurderes ikke, at nå målopfyldelse inden 2015.

Overskuds gødning og sprøjtemidler vil kunne sive direkte ned i drænledningerne på de øvrige marker, og føres videre ud i de åbne vandløb eller direkte ud i recipienterne.

For, at vandløbene skal kunne opfylde deres målsætning, vil det som minimum kræve at, der ikke sker en øget udledning af næringsstoffer og sprøjtegifte. Vedligeholdelsen skal foretages mere skånsomt og sidst men ikke mindst, at der foretages fysiske forbedringer ved blandt andet udlægning af sten, samt åbning af rørlagte strækninger (de sidste to typer kræver reguleringssager).

En øget belastning af systemet kan derfor ikke godkendes, dette burde være sikret da markerne ligger i Nitratklasse 1.

Vurdering

En del af det kvælstof og fosfor, der udvaskes fra den udbragte gylle ender i Avnø Fjord, som ikke opfylder dens målsætning. Desuden skal det som Natura 2000 områder opnå gunstig bevaringsstatus.

Vandløbene kan få yderligere forringet vandkvalitet ved øget næringsbelastning.

Da udspretningsarealerne afvander til recipienter, der ikke opfylder deres målsætninger, i Natura 2000 området samt til vandløb, der heller ikke opfylder målsætningen, stilles der krav om, at husdyrproduktionen ikke må øge næringsstofbelastningen af vandløb og slut recipienterne.

Udvaskningen af næringsstoffer kan reduceres ved mindre dosering af gylle pr. arealenhed og/eller ved dyrkning af efterafgrøder – dette burde der være taget højde for i generelle og specifikke tiltag i forbindelse med vandplanen.

9. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, vand, næringsstoffer, pesticider således at tabene til omgivelserne bliver så små som muligt, under hensyntagen til proportionalitetsprincippet.

9.1 BAT niveau i Vordingborg Kommune

For at undersøge om BAT niveauet i ansøgningen er tilstrækkeligt, er det nødvendigt at udregne BAT niveauet. Det gøres ud fra miljøstyrelsens generelle vejledning om BAT emissionsniveauet.

I eksisterende stalde skal emissionsniveauet så langt ned som muligt under hensyntagen til proportionalitetsprincippet.

Der produceres udelukkende i eksisterende bygninger. Jf. Miljøstyrelsens vejledende emissionsværdier, kan den maksimalt tilladte emission ses i nedenstående tabel.

Table 9.1 Staldsystemer

Produktion	Staldsystem	Tilladte emissionsgrænse/dyr	Tilladte emission i alt
710 Søer (løbe-/drægtighedsstald)	Løsgående	2,11 kg N/år/so	1.498,10 kg N/år
710 Søer (farestald)	Delvist fast gulv	0,75 kg N/år/so	532,50 kg N/år
24.500 Smågrise	Delvist fast gulv	0,043 kg N/år/stk.	1.053,50 kg N/år
500 Slagtesvin	25-50 % fast gulv	0,36 kg N/år/stk.	180 kg N/år
300 Polte	50-75 % fast gulv	0,31 kg N/år/stk. (korr.fakt. 0,744)	69,20 kg N/år
7 Heste		6,9 kg N/år/stk.	48,30 kg N/år
5 Geder		2,95 kg N/år/stk.	14,75 kg N/år
I alt			3.396,36 kg N/år

Maksimal ammoniakfordampning fra staldanlægget

Der er 2 parametre til beregning af den maksimalt tilladte ammoniakfordampning fra staldanlægget.

- Det generelle ammoniakemissionskrav på 25 % er beregnet til **3.695,68 kg N /år** (beskrevet og beregnet i kap. 3.2).
- Det maksimale BAT emissionsniveau er beregnet til **3.396,36 kg N /år** (beskrevet og beregnet i kap. 6.1 ovenfor)

Hermed skal staldanlæggets ammoniakemission som min. ned på 3.396,36 N / år.

BAT Økonomi

Etableringsomkostningerne og drift omkostningerne er hentet fra teknologibladene. Ved optagelse af lån er der renter på ca. 5 % - Annuitetsfaktor ved 10 år er 12,95 Oplysninger fra "Håndbog for driftsplanlægning". Ifølge miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier..." er der beregnet hvor mange penge, der er til rådighed til BAT på ejendommen. Ifølge vejledningen bør meromkostninger til BAT ikke overstige 100 kr. pr. reduceret kg N.

Referencesystem

Hvis der i det ansøgte projekt ikke anvendes andre tiltag end reference staldsystemerne to-klimastald ved smågrisene og delvis spaltegulv ved søerne, så er ammoniakemissionen 3.448,08 kg N /år. Emissionen er således ca. 52 kg højere end det tilladte.

9.2 Til- og Fravalg af BAT – staldsystemer (ansøgers vurdering)

Tilvalg – foderoptimering "Søer".

Årlig ammoniakfordampning uden tiltag: N/år	3.448 kg
Årlig ammoniakfordampning med 131 g råprotein: N/år	3.382 kg
Difference	67 kg N/år

Det forventes, at der ikke vil være væsentlige meromkostninger ved den valgte foderoptimering.

For at overholde det samlede ammoniakkrav på ejendommen er der foretaget tilpasning af indholdet af råprotein i sofoderet;

- Foderoptimering af sofoderet til 131 gram råprotein pr. fe.

Den samlede ammoniakemission fra anlægget jf. it-systemets tal er **3.382 kg N/år.**

Fravalg – benzoesyre

Årlig ammoniakfordampning uden tiltag: N/år	3.448 kg
Årlig ammoniakfordampning med 10 gram benzoesyre pr. FE:	3.329 kg N/år
Difference:	119 kg N/år

Tilsætning af benzoesyre til smågrise foderet koster ifølge teknologibladet for benzoesyre til smågrise 1,14 kr./smågris, dvs. i alt: 27.930 kr. Tilsætning af benzoesyre til smågrisenes foder er fravalgt, idet der allerede er tilvalgt løsningen med reduktion af råprotein i sofoderet. Erfaringerne med benzoesyre varierer en del fra besætning til besætning og det forventes, at den valgte løsning med reduktion af råprotein i sofoderet vil være en mere stabil løsning, som potentielt har den laveste påvirkning af besætningens produktionsresultater.

Fravalg – gyllekøling

Årlig ammoniakfordampning uden tiltag: N/år	3.448 kg
Årlig ammoniakfordampning med gyllekøling i løbe-/drægtighedsstald: N/år	3.016 kg
Difference	432 kg N/år

Ved gyllekøling i løbe-/drægtighedsstalden kan der således reduceres 432 kg N/år, svarende til at tiltaget skal kunne indføres for kr. 43.200. Jf. oplysninger i teknologibladet ”gyllekøling til søer og smågrise” er der driftsomkostninger ved 60 % varmeudnyttelse på 0,3 kr. pr. gris. Etableringsomkostninger er vurderet til min. 300.000 kr.

Etableringsomkostninger: ca. 300.000 kr.
 Årlige meromkostninger: ca. 7.350 kr.

Årlige omkostninger pr. reduceret kg N:
 (300.000 kr. * 12,95 / 100 + 7.350 kr.) / 432 kg N/år = 107 kr.

Fravalg – Svovlsyrebehandling af gylle

Der installeres ikke forsøringsanlæg på ejendommen, idet produktionen foregår i eksisterende stalde, hvor der ikke er sikkerhed for at betonen i gyllekanalerne har en god holdbarhed overfor syrepåvirkningen, og derudover teknisk ikke er egnet til denne type installation. Samtidig er energiforbruget ved drift af et forsøringsanlæg meget stort, hvilket vurderes ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten. I øvrigt ligger der ikke sårbar natur i umiddelbar nærhed og da ammoniakreduktionskravet kan opfyldes på anden vis er forsøringsanlægget derfor fravalgt.

Fravalg – separering af gylle

Som udgangspunkt er alle typer separering fravalgt, idet alt gyllen kan og skal anvendes på egne og tredjemands arealer.

Fravalg – nedfældning af gylle

Som udgangspunkt er alle typer nedfældning fravalgt, idet teknikken ikke er velegnet til voksende afgrøder, idet afgrødeskaderne oftest er relativt store – nedfældning vil blive anvendt i det omfang det er lovbestemt.

Tabel 9.2 Oversigt over BAT tiltag og fravalg

TILTAG	Årlige omkostninger pr. reduceret kg N	BAT	Ammoniak reduktion
Reduktion af råprotein i sofoder	-	Tiltaget er BAT	67 kg N/år
FRAVALG			
Benzoesyre	235 kr.	Dette tiltag er <u>ikke</u> BAT. Omkostningerne ligger udenfor MST vejledninger.	119 kg N/år
Overdækning af gyllebeholder	867 kr.	Dette tiltag er <u>ikke</u> BAT. Omkostningerne ligger udenfor MST. vejledninger.	92 kg N/år
Gyllekøling	107 kr.	Dette tiltag er <u>ikke</u> BAT. Omkostningerne ligger udenfor MST. vejledninger.	432 kg N/år

9.3 Staldsystemer

Smågrise 7,2-32 kg: Smågrise går i 2- klimastald på 2/3 del fast gulv og 1/3 del spalter. Der er gulvvarme og rumvarme i stalden. Der fodres i tørfoderautomater, hvor drikkepiplerne sidder i foderautomaten. Der er diffus ventilation i stalden.

Polte: Der fodres i tørfoderautomater med drikkepipler i foderautomaten. Stalden er bygget med 1/3 del fast gulv, 1/3 miljøspalter og 1/3 spalter. Der opvarmes vha. rumvarme i stalden.

Slagtesvin: Der fodres i tørfoderautomater med drikkepipler i foderautomaten. Stalden er bygget med 1/3 del fast gulv, 1/3 miljøspalter og 1/3 spalter. Der opvarmes vha. rumvarme i stalden.

Søer - drægtighedsstald: Drægtighedsstalden er en transponderstald med stortier. Transponderstationerne (foderstationer) står på spalter og resten er fast gulv. Lejearealet er bygget til dybstrøelse, men i praksis bruges der strøet leje. Der er drikkekopper i stalden udenfor stationerne. Også denne stald er opvarmet vha. rumvarme.

Søer – Farestald: Farestalden er indrettet med 2/3 fast gulv og 1/3 spalter. Der fodres med tørfoder. Stalden opvarmes til dels vha. rumvarme, men der er også varme i gulvet. Det er valgt at fodre søerne med max. råproteinindhold på 131 g.

Pattegrise – Farestald:

Der bruges varmelamper til pattegrisene de første 2-4 dage. Der er opsat skillerum, der er med til at holde på varmen i pattegrisehulerne. Der er også varme i gulvene i smågrisehulerne.

Søer - Løbeafdeling: Løbeafdelingen er en løsdriftstald etableret med spalter i bageste del af løbeboksen, bagved boksene er et leje med dybstrøelse. Opvarmning sker vha. rumvarme.

Vurdering fra ansøger

I smågrisestaldene er der tale om to-klimastalde med delvist spaltegulv, hvilket er BAT (blad nr. 106.03-52). I forhold til referencesystemet (drænet gulv med gyllekummer under hele gulvfladen) er der en reduktion på ammoniakfordampningen på op til 30 %. Samtidig er det vurderet, at systemet er bedre med hensyn til arbejdsmiljøet i staldene, da ammoniakfordampningen er reduceret, og der er ved brug af overdækning er mulighed for at holde en lavere temperatur i forhold til referencesystemet. Yderligere er det vurderet at bedre dyrevelfærd, da der er en andel fast gulv, og bedre mulighed for tildeling af halm og andet rodemateriale. Tildeling af halm i stiens lejeområde vil medvirke til, at stien holdes tør og endvidere give beskæftigelse til grisene. Dette giver lidt støv i staldene, men ammoniakkoncentrationen og temperaturen er lavere, hvilket medvirker til et bedre arbejdsmiljø. Der kan dog være en større arbejdsbyrde ved delvist spaltegulv, da det faste gulv skal renholdes.

De nuværende smågrisestalde lever umiddelbart op til BAT niveau – idet de er indrettet som to-klimastalde med delvist spaltegulv.

Alle sostaldene er indrettet med delvist spaltegulve, som medfører en reduceret ammoniakfordampning og bedre arbejdsmiljø end fuldspaltegulve. Yderligere er det staldsystemer med god dyrevelfærd, da en andel fast gulv giver bedre mulighed for tildeling af halm og andet rodemateriale. Dette giver lidt støv i staldene, men ammoniakkoncentrationen er lavere, hvilket medvirker til et bedre arbejdsmiljø. Der kan dog være en større arbejdsbyrde ved delvist spaltegulv, da det faste gulv skal renholdes. Delvist spaltegulv er BAT. Der forventes en renovering af stalden indenfor en 20 årig periode. Her vil evt. ny BAT teknologi blive indarbejdet i stalden.

Stalde til polte og slagtesvin er indrettet med delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv). Dette staldsystem her ren lavere ammoniakfordampning end referencestaldsystemet drænet gulv. Delvist spaltegulv er BAT.

Vordingborg Kommunes vurdering af BAT vedr. staldsystemer

Smågrise 7,2-32 kg:

Vordingborg Kommune vurderer at der anvendes BAT indenfor smågriseproduktionen, da stalden i sig selv er en BAT stald.

Polte og slagtesvin: Der er BAT gulv i disse staldafsnit og dermed er det også BAT stalde.

Søer - drægtighedsstald: Vordingborg Kommune vurderer ligeledes at det er BAT at have løsgående søer i transpondersystem med strøet leje.

Farestald: Vordingborg Kommune vurderer at det er BAT at der er 2/3 fast gulv i farestalden. Derudover vurderes det, at det er BAT at finde på nye løsninger som der er gjort med skillerummene til smågrisehjørnet. Der er skåret et hul i skillerummet så grisene kan gå ind og ud. Det er strømbesparende og sikrer at grisene har det så varmt som muligt i de første levedøgn.

Søer - Løbeafdeling: Det vurderes ligeledes at der er BAT i løbeafdelingen.

9.4 Ressourcer

Vandforbrug

Inden for svineproduktion bruges vand til rengøringsaktiviteter og til vanding af dyrene. Reduktion af dyrenes vandforbrug betragtes ikke som værende praktisk muligt. Forbruget af vand vil variere i overensstemmelse med grisenes kost.

I princippet anvendes der tre typer drikkesystemer til svin: Vandnipler i et trug eller en kop og vandtrug. Der er både fordele og ulemper ved de ovennævnte, men der er ikke tilstrækkeligt med data til at nå til en BAT-konklusion.

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget, ved at udføre alt det følgende:

- Rengøring af stald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus. I svinestalde løber spulevand typisk ned i gyllesystemet, og det er derfor vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt
- Ansøger sætter altid staldene i blød inden der vaskes – det reducerer vandforbruget.
- Der benyttes vaskerobot – hvilket reduceret vandforbruget og medarbejderne slipper for det tunge vaskearbejde.
- Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild
- Registrering af vandforbrug gennem måling af forbrug og
- Detektering og reparation af lækager.

Arbejdsgangen vedr. vask af stalden foregår ved at en robotvasker iblødsætter og vasker. Derefter skylles der af manuelt. Alt arbejdet sker med koldt vand. Der anvendes ikke sæbe eller desinfektionsmidler.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af højtryksrensere, drikkekopper).

Staldene kontrolleres dagligt og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Ansøger skal installere vandalarm i forbindelse med udvidelsen. Vandalarmen holder øje med vandmåleren og giver alarm med lys og/eller lyd, når måleren bevæger sig. Alarmen "sladrer" om utætte rør, dryppende haner/drikkekopper eller skader i staldens skjulte vandinstallationer. Dette sikrer mod unødige store overraskelser i forbruget/på vandregningen.

Der er minimalt vandspild i stalden, da drikkeniplerne sidder i fodertruget. Det bevirker at der ikke bliver spildt så meget foder og vandspildet bliver også minimeret.

Herudover føres der kvartalsvise aflæsninger for at sikre, at vandforbruget ligger på det forventede forbrug.

Derudover bliver der installeret en vandalarm, der sikrer, at der ikke vil kunne forekomme spild i store mængder i forbindelse med f.eks. et læk eller en utæt drikkeventil.

Der er etableret overbrusning af spalteareal i alle staldafsnit, overbrusningen regulerer temperatur og gødeadfærd. Ydermere kan anlægget anvendes til iblødsætning.

Energiforbrug

BAT for svin er at reducere energiforbrug ved at anvende godt landmandskab, begyndende med udformningen af stalde, ved hensigtsmæssig betjening og tilstrækkelig vedligeholdelse af stalden og udstyret.

Der er mange foranstaltninger, der kan træffes som led i den daglige rutine for at reducere mængden af energi, der kræves til opvarmning og ventilation. Nogle specifikke BAT-foranstaltninger er at gøre alt det følgende:

- For mekanisk ventilerede stalde gælder det om at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald, for at kunne tilvejebringe god temperaturkontrol, samt opnå minimumsventilation om vinteren.
- For mekanisk ventilerede stalde gælder det også om at undgå modstand i ventilationssystemerne gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans.
- Anvendelse af lavenergi-belysning.
- Elvandvarmere afkalkes regelmæssigt.
- Klimaovervågning i stalden vedligeholdes og optimeres.
- Belysning er med manuel tænd/sluk og er kun tændt i nødvendigt omfang.

Lyset tændes manuelt i stalden, når personalet møder og slukkes manuelt om aftenen.

Der kommer en alarm via mobilen i tilfælde af strømsvigt. Dette er nødvendigt for at kunne tegne forsikring.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, vil der således blive anvendt BAT i den nye stald (eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Herudover føres der kvartalsvise aflæsninger for at sikre, at elforbruget ligger på det forventede niveau.

Energibesparende foranstaltninger (BAT)

- Der vil løbende foretages rengøring og vedligehold af ventilationsanlægget. Ved udskiftning vil der vælges energieffektive typer.
- Der vil anvendes lavenergibelysning, på de almindelige glødepærer – der vil ikke anvendes lavenergi lysstofrør idet der er påvist meget dårlig holdbarhed i stalde.
- Udendørs belysning benyttes kun, såfremt det er nødvendigt.
- Ventilation er temperaturreguleret, hvilket sikrer optimal ventilation i forhold til behov, hvilket reducerer energiforbruget, idet der ikke ventileres unødigt.
- Ventilationsanlæg efterses og rengøres jævnligt.

9.5 Gødningsopbevaring

BAT vedr. opbevaring er i flg. BREF at udforme lagringsfaciliteterne for svinegødning med tilstrækkelig kapacitet, indtil yderligere behandling eller tilførsel på markerne kan udføres. Den nødvendige kapacitet afhænger af klimaet og perioderne, i hvilke tilførsel på markerne ikke er mulig.

Der tilsættes viscolight til gyllen for at gøre gyllen mere homogen. Derudover ser det ud til at der er en sidegevinst i at der bliver bundet ammoniak til gyllen og dermed skulle lugten reduceres – det er dog ikke videnskabeligt påvist.

BAT vedrørende lagring af svinegylle i beton- eller stålbeholder omfatter følgende punkter:

- stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lagrene tømmes regelmæssigt og inspiceres visuelt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvis hvert år
- beholdernes bunde og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning af beholderen ved udbringning på marken

Det er BAT at dække gyllebeholderne ved at bruge en af følgende måder:

- fast overdækning i form af fast låg, tag eller teltstruktur, eller
- et flydelag, såsom snittet halm, naturlig udtørringsskorpe, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA) eller ekspanderet polystyren (EPS).

På nær fast overdækning af alle gyllebeholdere er alle ovenstående punkter opfyldt og indarbejdet i driften, beholderne kontrolleres ved en 10-års beholderkontrol og der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør. Det samme vil gøre sig gældende for den nye gyllebeholder, hvis der opføres en sådan i forbindelse med udvidelsen.

På baggrund af beregninger for lugt i forhold til nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone samt ammoniakafdampning vurderes det ikke nødvendigt at bekoste en fast overdækning af gyllebeholderne. I stedet vil der være et naturligt flydelag af halm eller lign.

Med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), vurderes det at der er BAT på ejendommen med hensyn til gødningsopbevaring.

Gyllebeholderne efterlever kravene i BREF-dokumentet. Dvs. at beholderne er faste tanke, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Sider og bunde er tætte og korrosionsbeskyttede. Tankene tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Opbevaring af svinegylle i gylletank, opfattes som BAT. Der er en lang række lovregulerede forhold der er med til at sikre lav ammoniakfordampning, og sikre lækager. Disse regler indebærer bl.a. 10 årig beholderkontrol, samt regelmæssig føring af logbog til gylletank, samt reetablering af flydelag hvis dette er nødvendigt.

Vurdering

Det vurderes at det er BAT at overholde husdyrgødningsbekendtgørelsen.

9.6 Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet BREF. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreader til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Det er BAT at minimere emissionerne fra gødning til jord og grundvand ved at afbalancere mængden af gødning med afgrødernes forventede krav i forhold til kvælstof og fosfor, samt mineraltilførslen fra afgrøden til jorden fra gødsning. Det er ligeledes BAT at tage hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem. Dette gælder i særdeleshed jordbundsforholdene, jordtypen og arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding, samt jordens anvendelse og dyrkningsmetoder, herunder vekseldrift. Det er BAT at reducere forurening af vand ved at undgå udspreddning af gylle, når marken er:

- vandmættet,
- oversvømmet,
- frossen,
- snedækket, samt
- ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,
- ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb, ved fx at efterlade et stykke jord ubehandlet,
- at sprede gødning så tæt som muligt på den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted.

Det er BAT at håndtere spredningen af gylle således, at lugtgener mindskes på steder, hvor det er sandsynligt, at naboer kan berøres, ved navnlig at gøre alt det følgende:

- sprede gødning i løbet af dagen, når der er mindre sandsynlighed for at folk er hjemme, og at undgå udspreddning i weekender og på helligdage, samt
- være opmærksom på vindretningen i forhold til naboensene.
- Det vigtigste er, at gyllekørslen sker i en så sammenhængende periode som muligt, både af hensyn til lugtgener, men også af hensyn til reetablering af naturligt flydelag.

På ejendommen udarbejdes der hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen. Gødningen udbringes så vidt muligt umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst- og næringsstof optag forekommer, hvilket nedsætter fordampning og lugtgener, da planterne hurtigt optager den tilførte gødning.

- Der bruges ikke nedfælder i voksende afgrøder, idet der opstår en del afgrødeskader, hvilket medfører en lavere kvælstofoptagelse i afgrøderne og dermed en større udvaskning samtidig med at det medfører et mindre udbytte.

Al husdyrgødning fra produktionen er gylle. Gyllen opbevares i gyllebeholder, og afhentes direkte fra gyllebeholderen. Arealer der er beliggende indenfor en radius af ca. 10 km afhentes med traktor og gyllevogn med en kapacitet på ca. 25-30 tons. Arealer der er beliggende længere væk end 10 km afhentes med lastbil med en kapacitet på ca. 25-30 tons.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne. Bliver gyllen kørt ud på sort jord/ubevoksede arealer nedbringes gyllen indenfor 6 timer.

På sort jord nedfældes gyllen indenfor bufferzoner.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik og placering i sædskiftet, således, at fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Bedriften drives generelt efter retningslinjerne i "Godt landmandskab".

Vurdering

Det vurderes, at ansøger med de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

9.7 Foderstrategi

Formålet med den effektive fodring af søer er at tilføre den nødvendige mængde af nettoenergi, vigtige aminosyrer, mineraler, sporstoffer samt vitaminer med henblik på reproduktion.

Udover at sammensætte foderet, så det i høj grad stemmer overens med søernes krav, gives der også forskellige typer foder under produktionscyklerne. I BREF notatet kan de mest almindelige kategorier og fodringsfaser, som er mest almindelig anvendt og som udgør BAT læses.

Foderet og ikke mindst foderplaner sammensættes i samarbejde med en svinekonsulent, sådan at foderet er optimeret i forhold til vækst, produktionscyklus samt økonomi i forhold til soholdet. Dette betyder også at der fasefodres i forhold til soens cyklus.

Ansøger blander selv sit foder.

For at overholde BAT-niveauet indenfor ammoniakemission har det været nødvendigt at lave en mindre foderkorrektur. Der er valgt at reducere råproteinindholdet i sofoderet til maks. 131 g råprotein/FEso. Nærmere beskrivelse af foderstrategien og vilkårene findes i afsnittet om fodring (afsnit 4.8)

9.8 Management

Godt landmandskab er en vigtig del af BAT og selvom det er svært at kvantificere miljøfordele med hensyn til emissionsreduktioner eller reduktioner i brugen af energi og vand, er det tydeligt at en ansvarsbevidst driftsledelse kan bidrage til en forbedret miljøpræstation for en bedrift med intensiv svineproduktion.

Til forbedring af den generelle miljøpræstation for et intensivt husdyrbrug, er det BAT at udføre alle de følgende punkter:

- Føre journal over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne
- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Have en nødplan til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt Planlægge gødning af markerne korrekt.

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (EU referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder og på bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der er lavet en beredskabsplan i forbindelse med ansøgningen, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet for den eksisterende produktion.

Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Der er pt. 2 ansatte på ejendommen, det sikres løbende at medarbejderne har de nødvendige kvalifikationer vha. deltagelse i uddannelses- og træningsprogrammer

- Affald afskaffes miljøbevidst og korrekt
- Rengøring i om omkring ejendommen foretages jævnligt for at undgå uhygiejniske forhold og for at nedsætte risikoen for lugtgener for omkringboende

- Dagligt tilsyn med bedrift og dyrehold føres med opmærksomhed omkring optimal drift og god dyrevelfærd i produktionen.
- Driftsregnskab gennemgås i samarbejde med konsulent, således vil de forbrugte ressource også her blive underkastet en vurdering
- Bedriftens eventuelle medarbejdere vil blive uddannet løbende gennem kurser, efterud-dannelse og deltagelse i erfa-grupper.
- Der føres jævnligt tilsyn med diverse funktioner i staldene, såsom fodermaskiner, ventilationsanlæg mv.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

9.9 Samlet vurdering af BAT

Vordingborg Kommune vurderer, at ejendommen lever op til BAT i de eksisterende stalde, når der samtidig anvendes reduceret tilførsel af råprotein til søerne samt at ejendommen lever op til de BAT –niveauer som der er lagt op til i Miljøstyrelsens nye vejledning for emissionsgrænseværdier.

Det vurderes, at det er BAT at udskifte eksisterende oliefyr med et halmfyr.

Ligeledes er det BAT at finde på små løsninger som i farestalden, hvor der er indsat skillerum op ved smågrisehulerne, så strømforbruget sænkes. Det viser at husdyrproducenten er opmærksom på at finde tiltag til at optimere bedriften og samtidig spare på energien.

Vordingborg Kommune vurderer at staldene samlet set lever op til kravet om BAT i forhold til ammoniakfordampning.

Med hensyn til opbevaring af husdyrgødning, udspredning af husdyrgødning, nitrat, beredskab samt management vurderes det ud fra de beskrevne rutiner og arbejdsgange at ejendommen lever op til BREF notatets krav og dermed er at betegne som BAT.

Ansøger er fokuseret på hvordan der kan spares på ressourcer. Der er fokus på henholdsvis vand og energi. Og der er allerede sparet en del. Der er stillet enkelte vilkår for at mindske forbruget. Vordingborg Kommune vurderer, at der anvendes BAT indenfor energi og vand.

10. Egenkontrol

Ansøgers oplysning omkring egenkontrol:

Eventuelle produktionsrapporter (P-kontrol) gemmes i 5 år.

Opgørelser over foderforbrug (E-kontrol) gemmes i 5 år.

Dyrlægerapporter opbevares i tilknytning til stalden og gemmes 5 år.

Registrering af udbringning af husdyrgødning mv. på grundlag af lovgivning omkring planteproduktion gemmes i 5 år.

Der føres jævnligt tilsyn med diverse funktioner i staldene, såsom fodermaskiner, ventilationsanlæg mv.

Gyllebeholder og rør efterses jævnligt, og vil som minimum kontrolleres af BeholderKontrollen hvert 10. år.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Vilkår om egenkontrol har til formål at sikre en løbende og systematisk registrering, der giver bedst muligt grundlag for overblik over produktionsforholdene. Derudover kan registreringen fungere som dokumentation for overholdelse af bestemte konkrete vilkår for husdyrbrugets indretning og drift, da den kan vurderes, når der føres tilsyn med husdyrbruget. Det vurderes, at det stillede vilkår i tilstrækkeligt omfang vil sikre god kontrol af bedriften.

Derudover kan Vordingborg Kommune til enhver tid ændre vilkår for egenkontrol for bedriften.

11. Alternative løsninger og 0-alternativet

En alternativ mulighed for ejendommen kunne være at fordele dyrene over flere ejendomme.

Placeres dyreholdet over flere ejendomme vil omkostningerne til opretholdelse af driften blive mærkbart forøget. Det kan hermed bevirke nedlægning af en urentabel bedrift med store samfundsøkonomiske tab til følge.

Udviklingen går i retningen af at der bliver færre landbrug i Danmark, og de landbrug der er, bliver større. Hvis landmanden ikke følger udviklingen er det stilstand, og dette betyder for en virksomhed, at den viger pladsen for andre og større virksomheder, som følger udviklingen.

Et 0-scenarie på denne ejendom vil betyde, at der ikke sker en nødvendig udvikling, og at den løbende tilpasning af anlægget med udnyttelse af den bedst tilgængelige teknologi ikke vil finde sted. Samtidig vil den nødvendige økonomi til opretholdelse af produktionen ikke være til stede og denne må afvikles.

Et 0-scenarie vil også betyde at der ikke skal udarbejdes en miljøgodkendelse med de forbedringer i forhold til miljøet, der er forbundet hermed.

12. Husdyrbrugets ophør

Hvis ejendommen skal nedlukkes, vil alle beholdere blive tømt, og foderrester vil blive fjernet. Oprydningen vil foregå i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Såfremt besætningen bliver ramt af en sygdom der af veterinærmyndighederne kræver karantæne eller nødslagtning af dyrene, vil det foregå i overensstemmelse med gældende lovgivning (lov 351 af d. 2/6-1999, § 9), som til fulde sikrer miljøet.

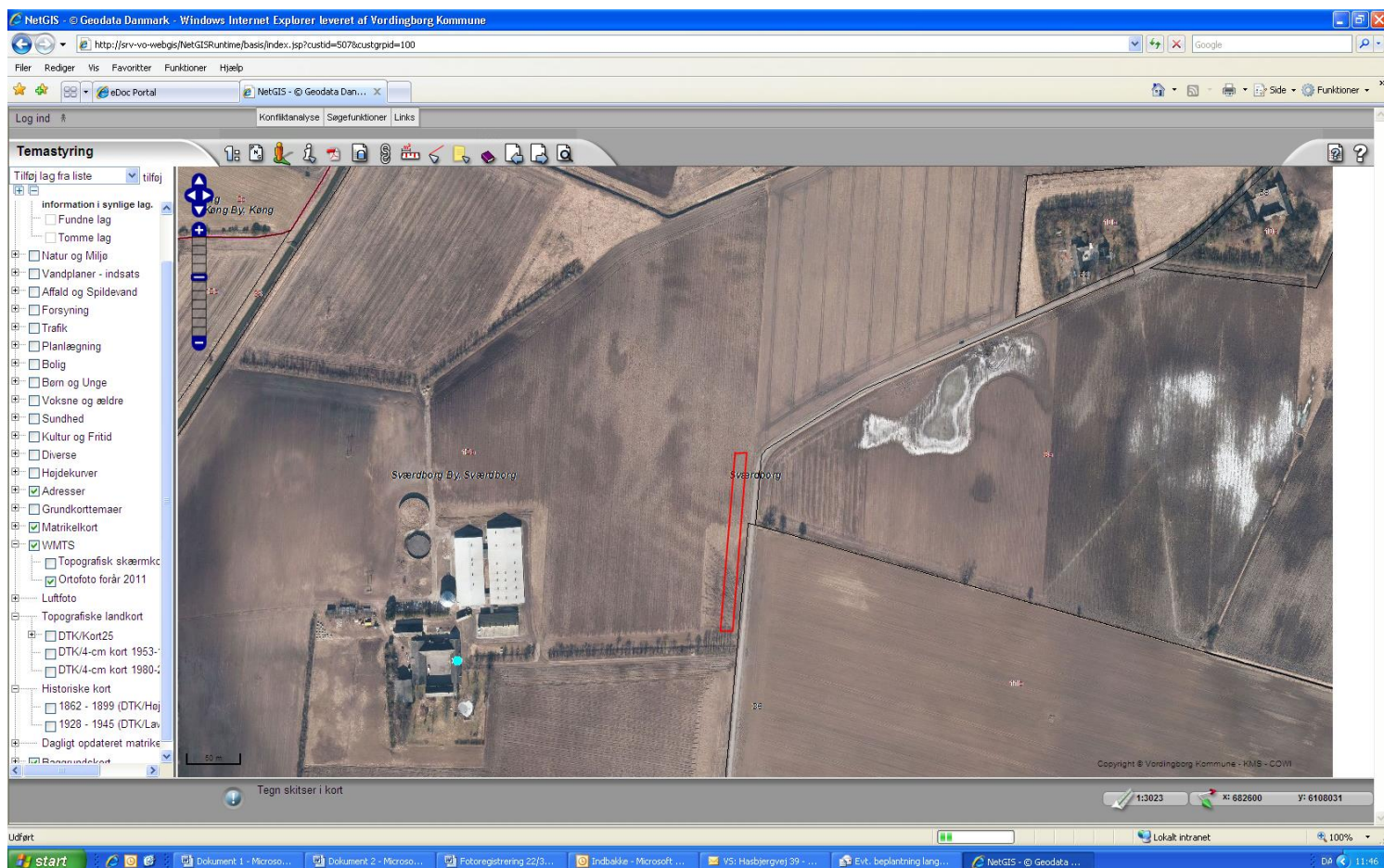
Der skal være opmærksomhed til at husdyrbruget har pligt til at informere myndighederne senest 3 måneder efter ophør.

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen stilles der følgende vilkår (vilkår 12.1) for at sikre at husdyrbruget ikke vil være til gene for omgivelserne efter ophør.

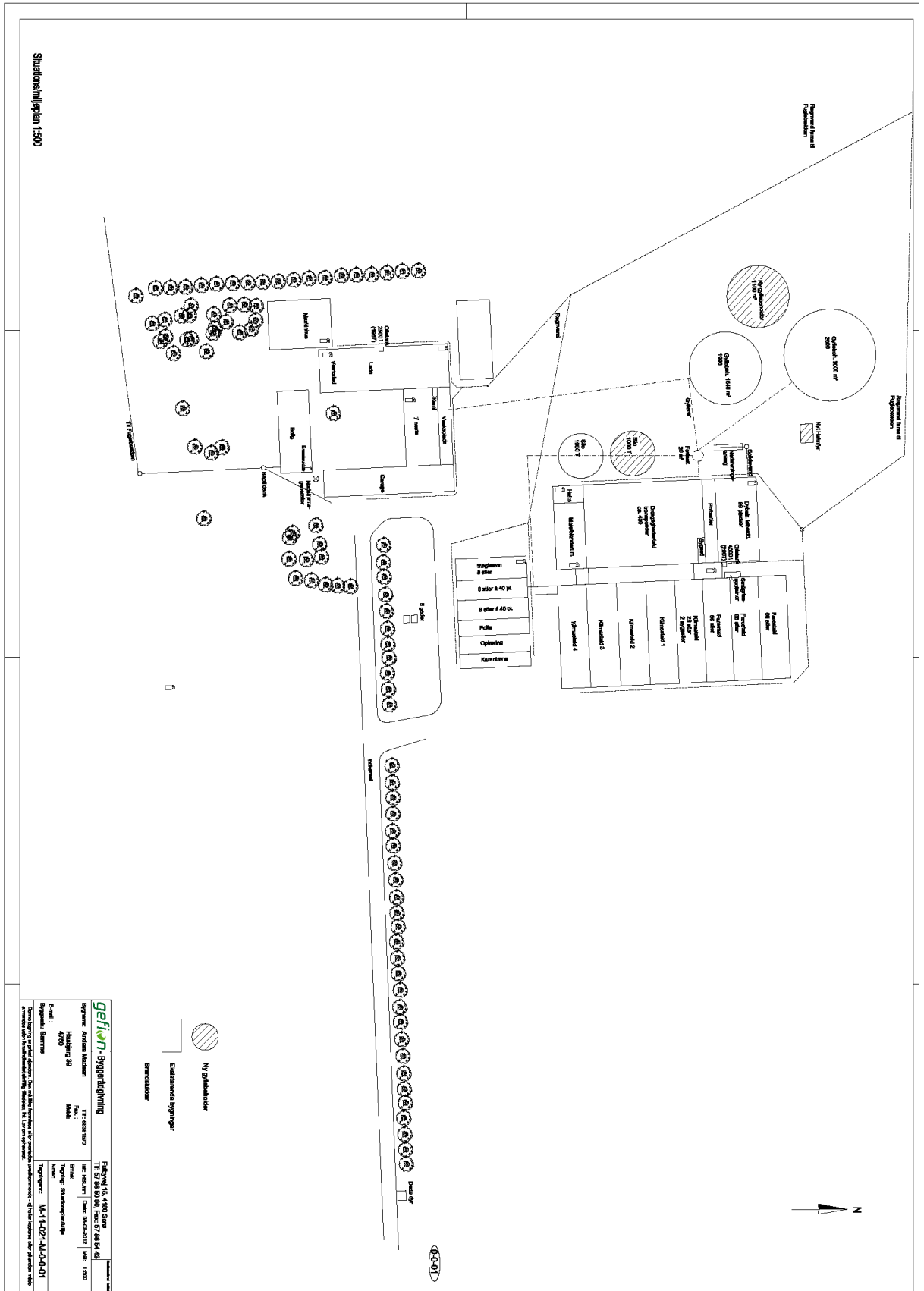
Vilkår

- 12.1 Ved virksomhedens ophør skal der udføres følgende forureningsbegrænsende foranstaltninger :
- Gyllebeholdere, fortank med rørsystemer, gyllekanaler / kummer m.v. skal tømmes og rengøres
  - Alle staldafsnit skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning.
  - Alt foder og ensilage skal bortskaffes fra ejendommen, og der ensilagepladser skal rengøres

Bilag 1. Beplantningsplan

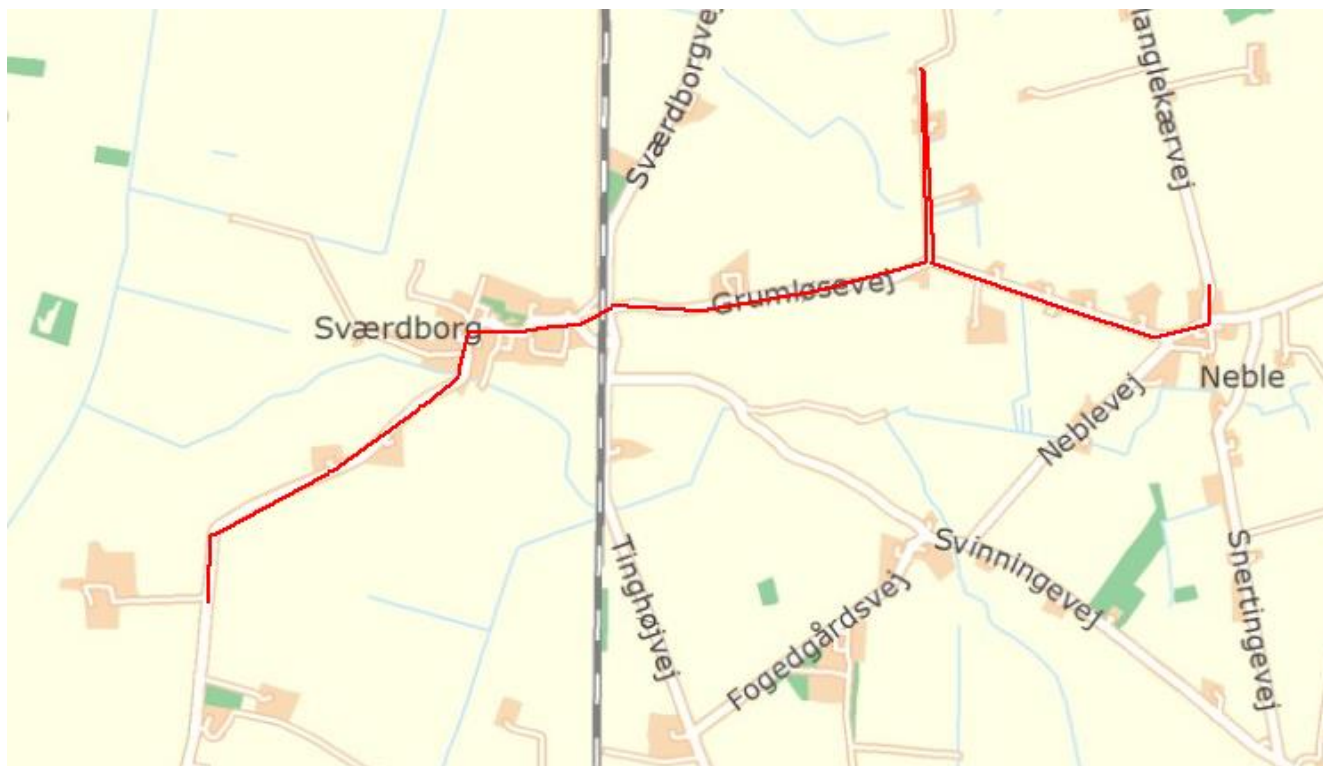

Bilag 2. Situationsplan

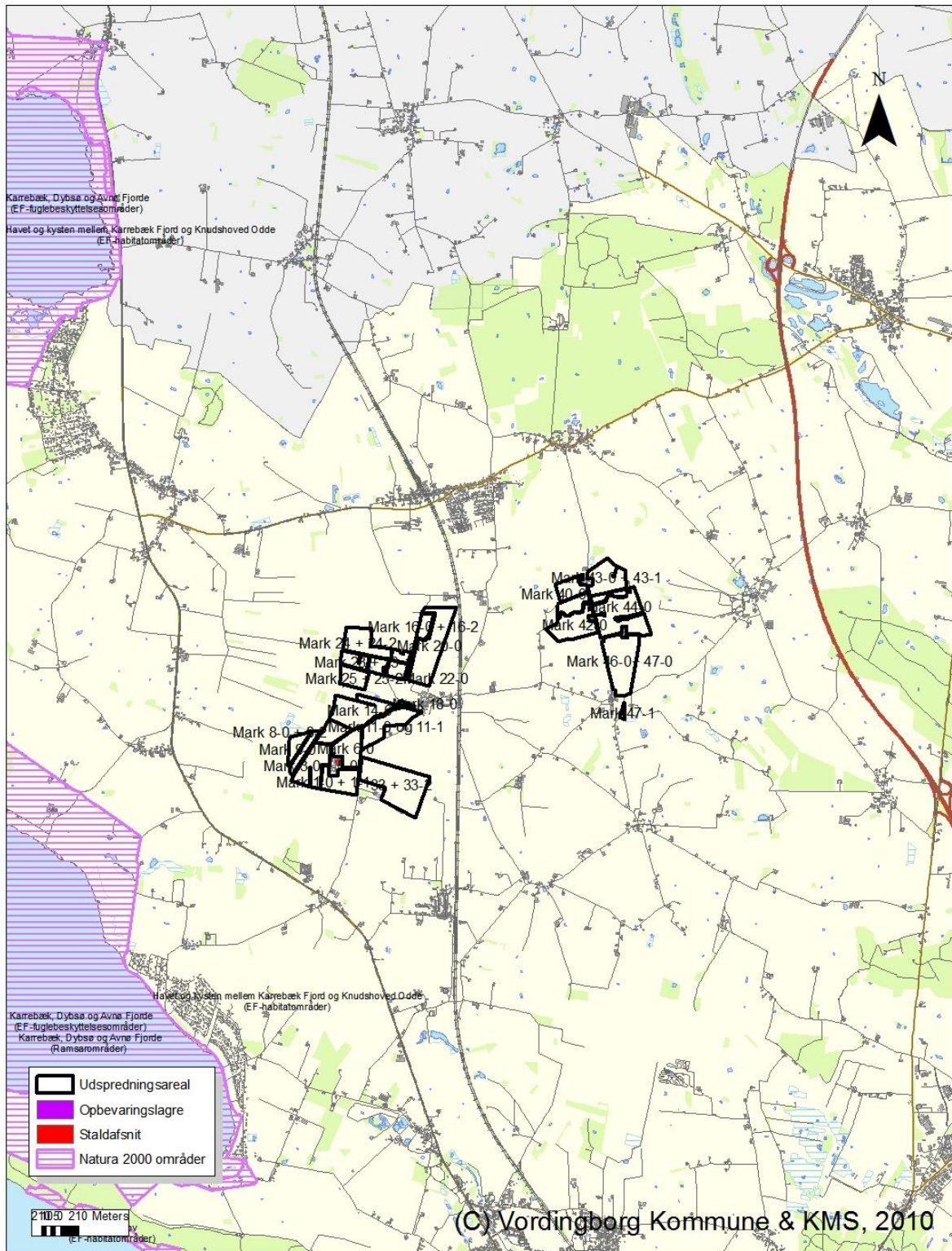
gefion-Byggedesigning
 Byggeselskab
 Tegning: 15.4180 Sørn
 Tlf: 67 68 80 00 Fax: 67 68 84 44
 Adresse: Haldensvej 3B
 4700
 E-mail: info@gefion.dk
 Projekt: Skole
 Dato: 14.02.2001

Bilag 3. Kort over transportveje

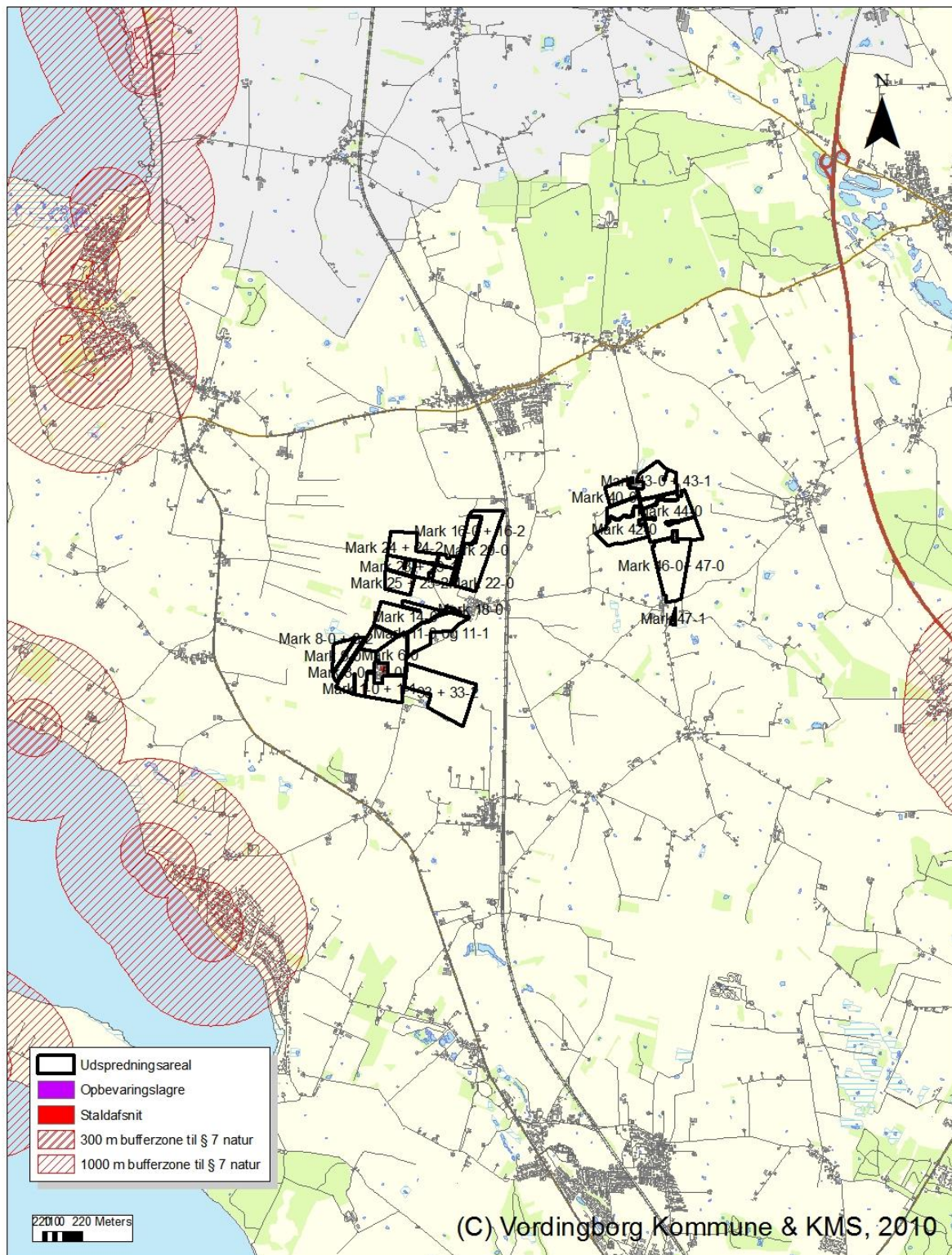

Bilag 4. Natura 2000 område samt udspretningsarealerne

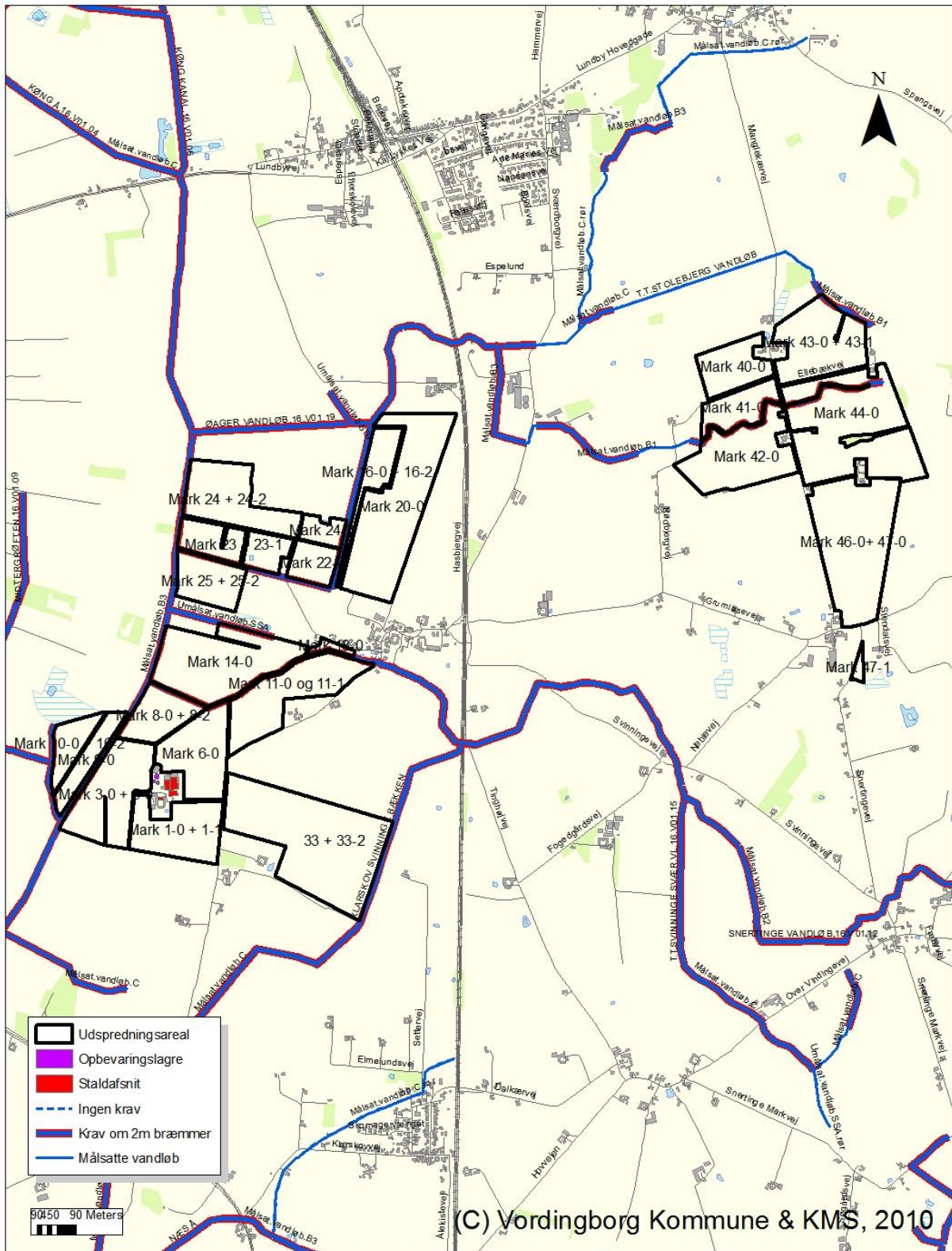

Bilag 5. Kort over bufferzoner omkring § 7 områder

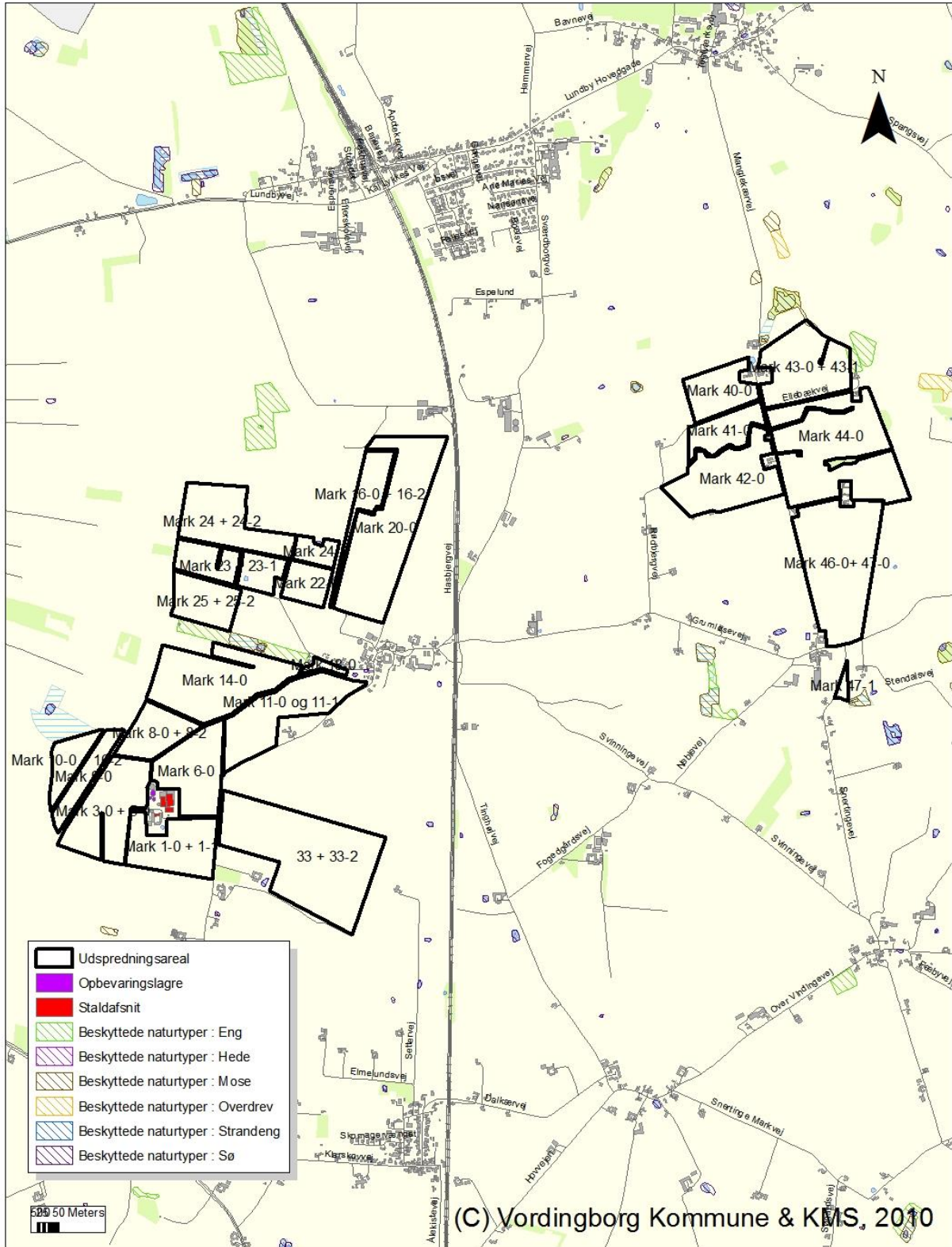

Bilag 6. Kort over målsatte vandløb

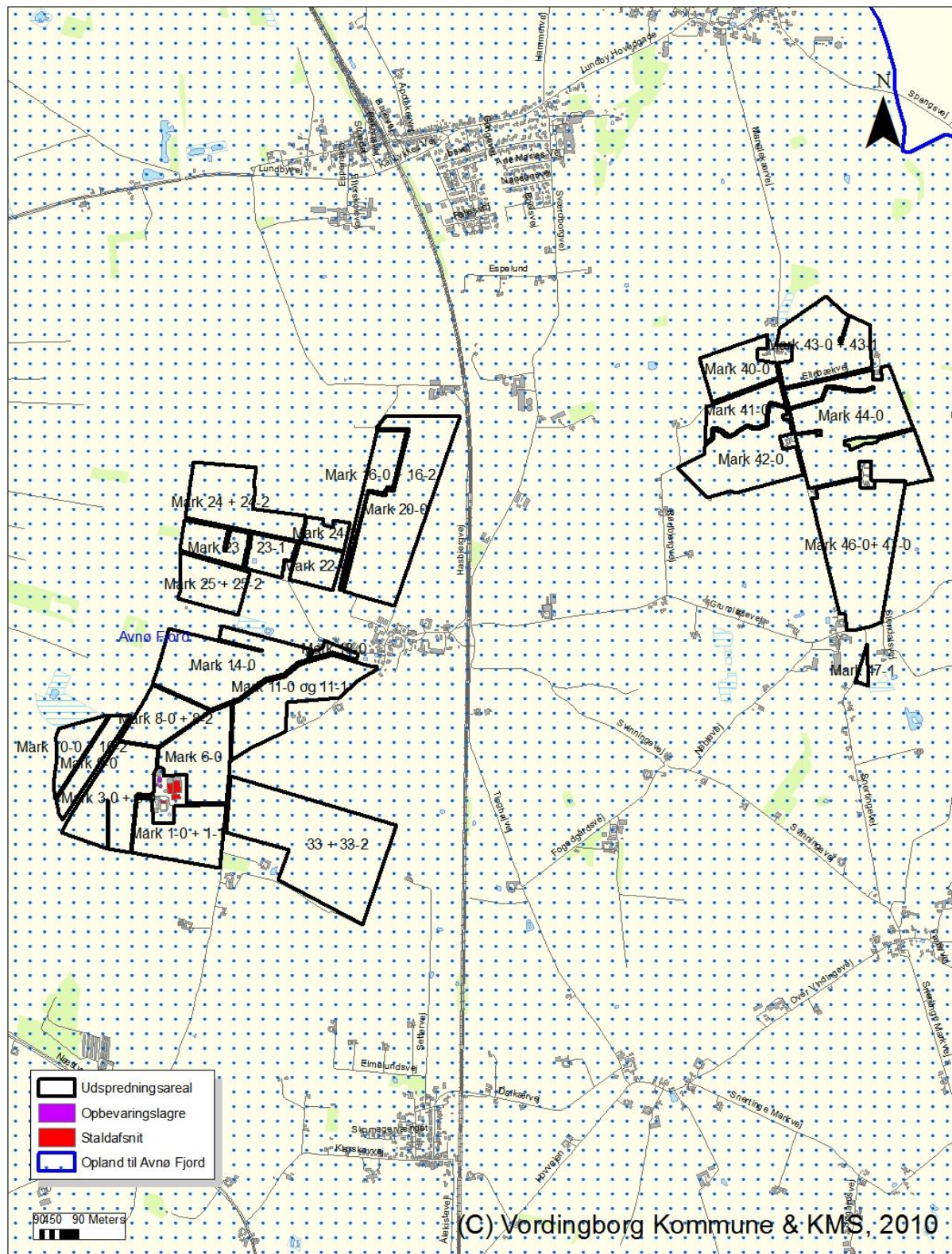

Bilag 7. Kort over § 3 naturområder

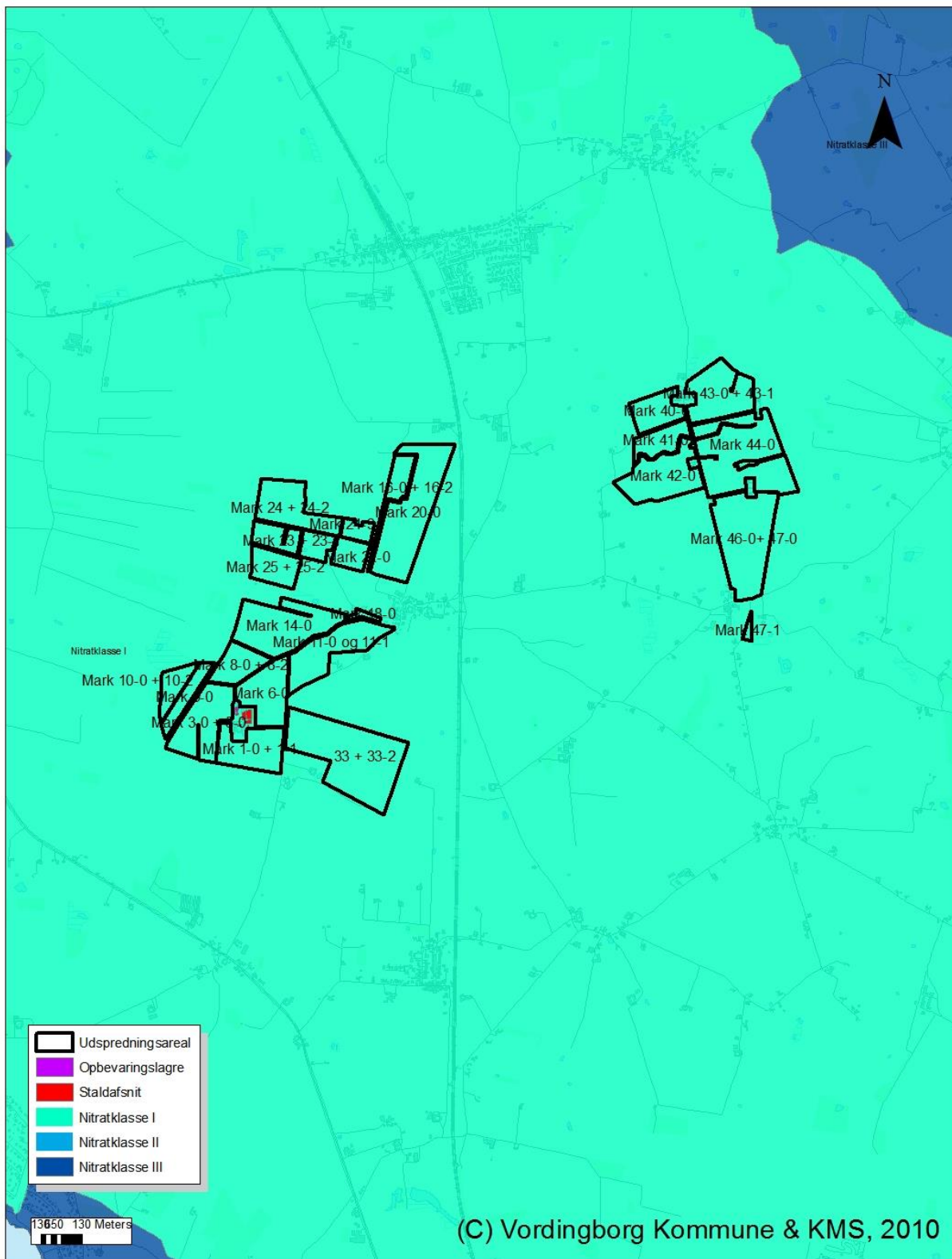

Bilag 8. Kort over kystoplade udspretningsarealerne afvander til

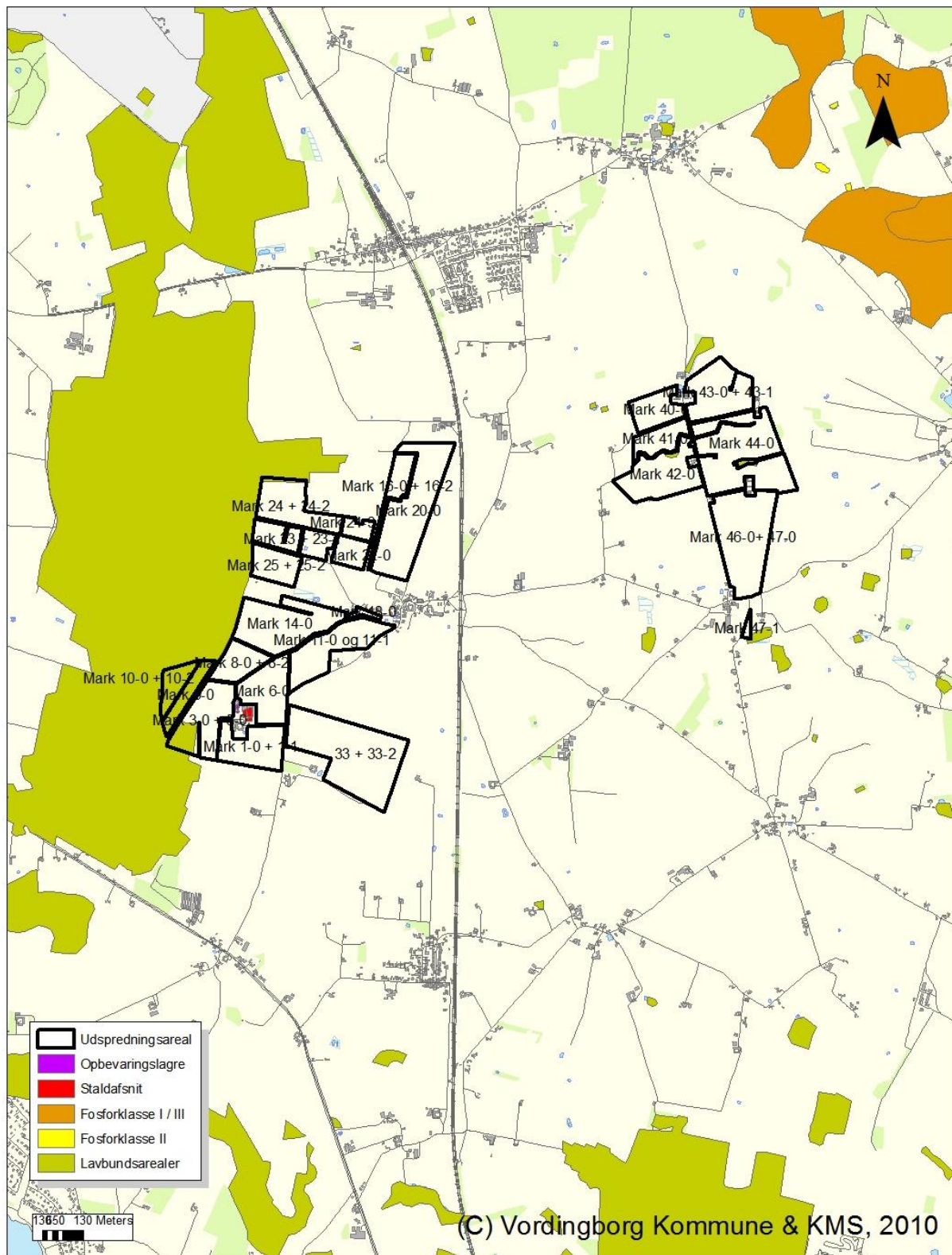

Bilag 9. Kort over Nitratklasser

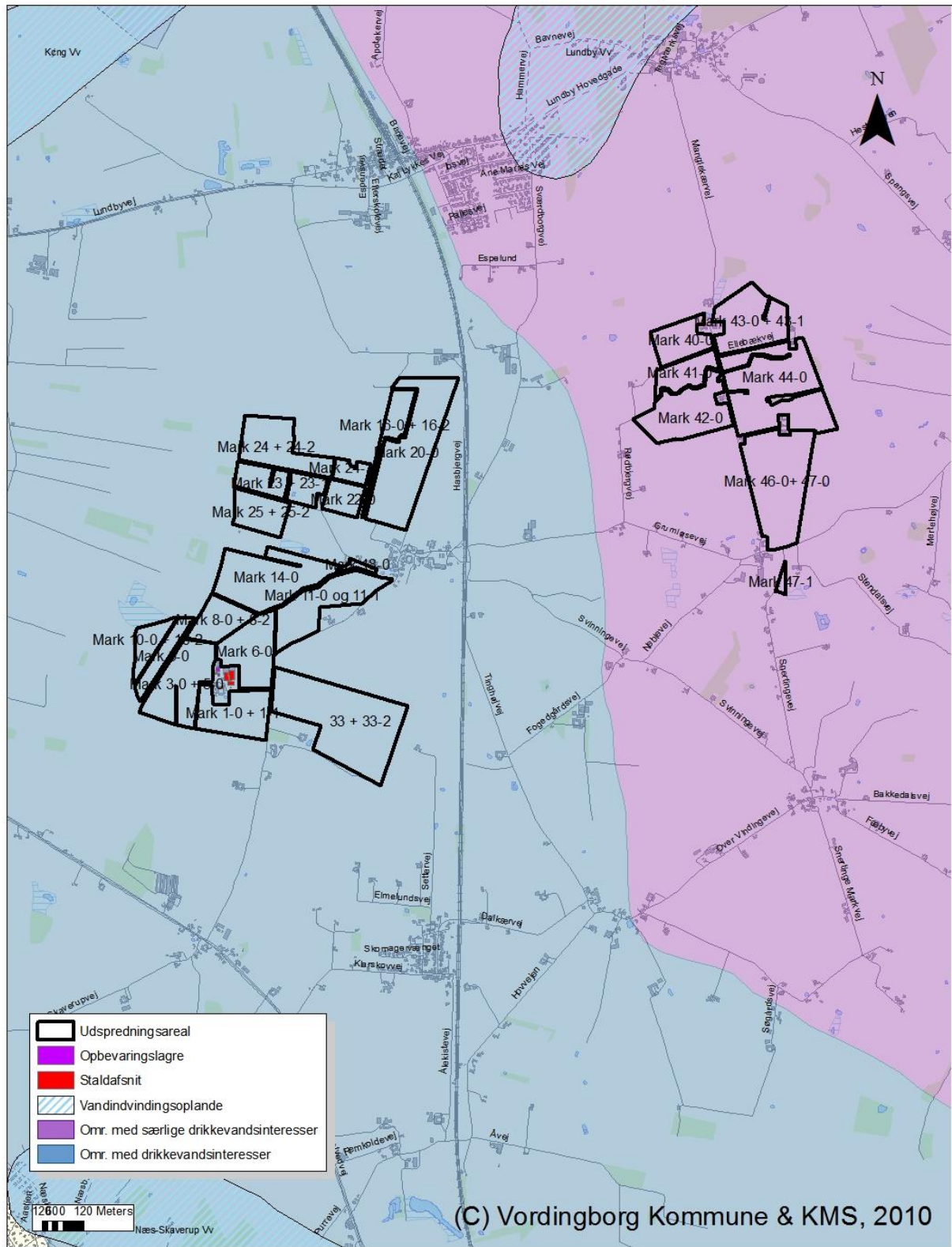

Bilag 10. Kort over fosforklasser

Bilag 11. Kort over drikkevandsinteresser i området.

Beredskabsplan Hadsbjerggård

Opdateret 19. marts 2012

Telefonliste

Anders 2441 2169
Lene 2498
7391

Medarbejder stald:

Tina Faxholm 2284
2648

Claus Pedersen 2963
6480

Medarbejder

mark/vær
ksted

Gunnar Larsen 2741
8440

Carsten Jacobsen 2077
6112

Søren Madsen 2064
9964

Jens Jakob Jensen (nabo)
40190645

Brandvæsen 112
Ambulance 112

Miljømyndighed
112

Lægevagt 7015 0700
Skadestue akut 7015
0708

Redningsberedskab i
Vordingborg 5537
2740

Gefion 5786 5000
Dyrlæge Hasse Poulsen
5151
2533

Skjold Fodercentral
9660
5470

Elektriker Ole Hansen
2217
4343

Skov Ventilation 7217
5555

SEAS NVE 7029

Brand – instruks

Ring 112 og oplys:

- navn, adresse og det tlf., du ringer fra
- hvad der er sket, og at det er en gårdbrand
- er der tilskadekomne – hvor mange?
- er dyrene kommet ud? – art og antal, der er fanget

Ring til Anders på 24 41 21 69

Start rednings- og slukningsarbejde, hvis det er forsvarligt:

- Evakuer dyr
- fjern trykflasker, olie, kemikalier og gødning

Hvis det ikke er muligt at slukke branden, så luk døre og vinduer

Tag imod brandvæsenet og vis dem kortene.

Oplys om:

- adgangsveje
- hvor det brænder og omfang
- tilskadekomne og dyr, der ikke er i sikkerhed

Gylle – overløb

Ring 112 ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank og oplys:

- navn, adr. og det tlf.nr., du ringer fra
- hvad der er sket og hvor meget, der er løbet ud
- er der risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring?

Ved mindre spild ring kun til miljømyndighederne.
Ring til Anders på 24 41 21 69

Forsøg opdæmning for at undgå at gyllen løber til vandløb.

Opdæmningen kan ske med jord

Er gyllen løbet til dræn, så laves opdæmning af vandløbet med jord eller en bigballe.

Modtag miljømyndighed evt. brandvæsen og orienter om sted, omfang m.v.

Kemikalie og

oliespild m.v.

Ring 112 ved større overløb af kemikalier og olie og oplys:
- navn, adresse og det tlf.nr., du ringer fra
- hvad der er sket, og hvor meget der er løbet ud
- er der risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring?
Ved mindre spild ring kun til miljømyndighederne

Ring til Anders på 24 41 21 69

Beredskabsplan Hadsbjerggård
Opdateret 19. marts 2012

2929			
<p>Personskade Ring 112 ved alvorlig skade og oplys: - navn, adresse og det tlf.nr., du ringer fra - hvad er der sket og hvordan er personens tilstand? - adgangsveje</p> <p>Yd førstehjælp, hvis det er muligt</p> <p>Førstehjælpsudstyr er placeret i stuehuset samt i frokoststuen i den nordlige del af løbe-/drægtighedsstalden</p> <p>Kontakt lægevagten ved lettere skade</p> <p>Ring til Anders på 24 41 21 69</p>	<p>Stophaner og hovedafbrydere Elektricitet: Hovedafbryderen er placeret ved længen nordøst for stuehuset</p> <p>Vand: Hovedhanen er placeret ved indkørslen helt ude ved Hastrupvej. Derudover er der en afbryder i fyrrummet mellem farestald og løbestald, der kun lukker for de 2 store stalde</p>	<p>Strømsvigt Vurdér om nogle dyr vil lide pga. varme</p> <p>Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper og lign.</p> <p>Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til SEAS NVE og hør om varigheden af udfaldet</p> <p>Nødstrømsgenerator er placeret ved længen nordøst for stuehuset</p>	<p>Transport af bekæmpelsesmidler Kemikalier opbevares i aflåst kemikalierum ved vaskepladsen</p> <p>Under transport er bekæmpelsesmidlerne beskyttet mod stød m.v. i en lukket kasse</p> <p>Der medbringes en pakke savsmuld/kattegrus, plastpose og skovl til evt. opsugning af spild Medbring altid mobiltlf. til opkald ved uheld</p> <p>Der er førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed, hvor der arbejdes med midlerne</p>